

T.C.
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BELEDİYELERİN EKONOMİK SINIFLANDIRMA
BÜTÇELERİNİN YAPISAL ANALİZİ

ŞEYDA KIVRATMA

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Şaban Çelik

İzmir, 2016

T.C.
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BELEDİYELERİN EKONOMİK SINIFLANDIRMA
BÜTÇELERİNİN YAPISAL ANALİZİ

ŞEYDA KIVRATMA

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Şaban Çelik

İzmir, 2016

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

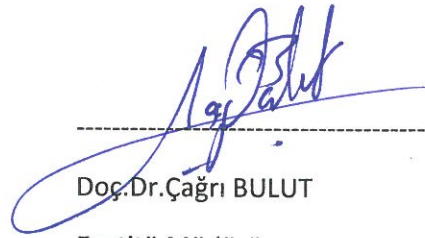

(Danışman)
Yrd. Doç. Dr. Seha ÇELİK

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ö. ÇETMELİ
Yrd. Doç. Dr.

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Hakan ÖZKAYA

Doç. Dr. Çağrı BULUT
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum “*BELEDİYELERİN EKONOMİK SINIFLANDIRMA BÜTÇELERİNİN YAPISAL ANALİZİ*” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

06.06/2016

Adı SOYADI

İmza

Seydo KURATMA

ÖZET

Yüksek Lisans

BELEDİYELERİN EKONOMİK SINIFLANDIRMA BÜTÇELERİNİN YAPISAL ANALİZİ

ŞEYDA KIVRATMA

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME PROGRAMI

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki belediyelerin ekonomik sınıflandırma esasına göre hazırlanan bütçelerinin yapısal analizini yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda birinci bölümde Türkiye'deki belediyelerin yapısı ve görevleri anlatılmıştır. Çalışmanın temel amacını gerçekleştirmek için belediyelerde uygulanan bütçe sistemleri de ikinci bölümde ele alınmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde yapılan analiz temel olarak belediye türü ile coğrafi bölge faktörlerinin nüfus ve milli gelir gibi faktörlerle normalleştirilmiş bütçe kalemleri unsurları üzerindeki etkisini inceler. Çalışmanın araştırma bölümü sonuçları genel olarak yorumlandığında, çalışma kapsamında hesaplanan değişkenlerin belediyelerin türleri ile coğrafi bölgelere göre farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Belediye, Bütçe, Nüfus, Coğrafi Bölge

ABSTRACT
MASTER THESIS

**THE ANALYSIS ON ECONOMIC CLASSIFICATION CODES OF
MUNICIPALITY BUDGETS**

ŞEYDA KIVRATMA

YAŞAR UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION

The purpose of the present study is to analyse municipality Budgets prepared under the codes of economic classification. In pursuing this goal, missions and structure of municipalities are explained in the first section. Budget systems of municipalities are elaborated in the second section. The analysis taken place in the third section aims to measure the role of municipality type and geographic region factors on the budget items which are normalized by population and national income. Results demonstrate that there is an impact of municipality type and geographic location on the variables computed for the analysis.

Key Words: Municipality, Budget, Population, Geographic Region

İÇİNDEKİLER

BELEDİYELERİN EKONOMİK SINIFLANDIRMA BÜTÇELERİNİN YAPISAL ANALİZİ

YEMİN METNİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	viii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM BELEDİYELERİN YAPISI

1.1. BELEDİYELERİN TEMEL GÖREV VE AMAÇLARI	3
1.1.1. Sağlık ve Sosyal Yardım Görevleri	4
1.1.2. İmar ve Kentsel Alt Yapı Görevleri	4
1.1.3. Eğitim, Spor, Kültür ve Sanat ile İlgili Görevleri	5
1.1.4. Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Görevleri	6
1.1.5. Ekonomik ve Ticari Görevleri	6
1.1.6. Beldenin Düzeni ve Esenliği İle İlgili Görevleri	7
1.1.7. Ulaştırma Görevleri	7
1.1.8. Çeşitli Diğer Görevleri	7
1.2. BELEDİYELERİN ÖRGÜTSEL YAPISI	8
1.2.1. Belediye Başkanı	8
1.2.2. Belediye Meclisi	11
1.2.3. Belediye Encümeni	14
1.2.4. Belediye Teşkilatı	17

1.3. BELEDİYELERİN HUKUKİ YAPISI	19
1.4. BELEDİYELERİN SINIFLANDIRILMASI	21
1.4.1. Büyükşehir Belediyeleri	21
1.4.2. İl ve İlçe Belediyeleri	22
1.4.3. Büyükşehir İlçe Belediyeleri	23

İKİNCİ BÖLÜM

BELEDİYELERDE EKONOMİK SINIFLANDIRMA BÜTÇELERİ

2.1. BELEDİYELERDE BÜTÇE KAVRAMI	24
2.2. BELEDİYELERDE BÜTÇELEME SINIFLANDIRMASI	26
2.2.1. Kurumsal Sınıflandırma	26
2.2.2. Fonksiyonel Sınıflandırma	27
2.2.3. Finansal Sınıflandırma	29
2.2.4. Ekonomik Sınıflandırma	29
2.3. EKONOMİK SINIFLANDIRMA YAPISI	30
2.3.1. Gelirler	30
2.3.1.1. Vergi Gelirleri	31
2.3.1.2. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	32
2.3.1.3. Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	32
2.3.1.4. Diğer Gelirler	33
2.3.1.5. Faiz Gelirleri	33
2.3.1.6. Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	33
2.3.1.7. Para Cezaları	34
2.3.1.8. Sermaye Gelirleri	34
2.3.1.9. Alacaklardan Tahsilat	34
2.3.1.10. Red ve İadeler	35
2.3.2. Giderler	36
2.3.2.1. Personel Giderleri	36

2.3.2.2. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	37
2.3.2.3. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	38
2.3.2.4. Faiz Giderleri	39
2.3.2.5. Cari Transferler	40
2.3.2.5. Sermaye Giderleri	41
2.3.2.6. Sermaye Transferleri	41
2.3.2.7. Borç Verme	42
2.3.2.8. Yedek Ödenekler	42
2.3.3. Finansman	43
2.4 Kesin Hesap	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI	45
3.2. VERİ SETİ VE DEĞİŞKENLER	46
3.3. HİPOTEZLER	49
3.4. ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI	50
3.4.1. Belediyelerin Bölge ve Nüfus Dağılımları	50
3.4.2. Gelir Yapısına İlişkin Sonuçlar	53
3.4.3. Gider Yapısına İlişkin Sonuçlar	62
3.4.4. Ek Analiz: Büyükşehir İlçe Belediyeleri Bölgesel Farklılık Analizi	71
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	82
KAYNAKÇA	86

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Büyükşehir Belediyeleri	23
Tablo 2: Kurumsal Sınıflandırma	27
Tablo 3: Fonksiyonel Sınıflandırma	28
Tablo 4: Belediyelerin Genel Niteliklerine Göre Değişkenler	47
Tablo 5: Belediyelerin Gelir Gider Finansman Kalemleri	48
Tablo 6: Araştırmada Kullanılan Değişkenler	49
Tablo 7: Örneklemedeki Belediyelerin Tür ve Bölge Dağılımları	51
Tablo 8: Örneklemedeki Belediyelerin Tür ve Bölgelere göre Nüfus Dağılımları	52
Tablo 9: Araştırmada Kullanılan Gelir Nitelikli Değişkenler	53
Tablo 10: Araştırmada Kullanılan Gelir Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları ...	54
Tablo 11: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test)	55
Tablo 12: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gelir Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)	57
Tablo 13: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test)	59
Tablo 14: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)	61
Tablo 15: Araştırmada Kullanılan Gider Nitelikli Değişkenler	62
Tablo 16: Araştırmada Kullanılan Gider Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları ..	63
Tablo 17: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Testi)	65
Tablo 18: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gider Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)	66
Tablo 19: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test)	68
Tablo 20: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)	70
Tablo 21: Araştırmada Kullanılan Gelir Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları (Büyükşehir İlçe Belediyeleri)	72
Tablo 22: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (Kruskal-Wallis Test)	74
Tablo 23: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (ANOVA Testi)	76
Tablo 24: Araştırmada Kullanılan Gider Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları (Büyükşehir İlçe Belediyeleri)	77
Tablo 25: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (Kruskal-Wallis Test)	79
Tablo 26: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (ANOVA Testi) 81	

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1:** Belediyelerin Organizasyon Şeması 18
Şekil 2: Büyükşehir Belediyelerin Organizasyon Şeması 19

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki belediyelerin ekonomik sınıflandırma esasına göre hazırlanan bütçelerinin yapısal analizini yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda birinci bölümde Türkiye'deki belediyelerin yapısı ve görevleri anlatılmıştır. Bu bölümde, belediyelerin temel görev ve amaçları yanında örgütsel ve hukuki yapıları ele alınmıştır. Ayrıca belediye sınıflandırması hususu da açıklanmıştır. Çalışmanın temel amacını gerçekleştirmek için belediyelerde uygulanan bütçe sistemleri de ikinci bölümde ele alınmıştır. Bu bölümde, belediyelerde kullanılan bütçe türleri tanıtarak analizin temellendirildiği ekonomik bütçe sınıflandırması detaylandırılmıştır. Çalışmanın araştırma kısmı kapsamında da Türkiye'de nüfusu 100.000'nin üzerinden olan belediyelerin ekonomik sınıflandırma bütçelerinin yapısal analizi amaçlanmıştır. Bu analiz temel olarak belediye türü ile coğrafi bölge faktörlerinin nüfus ve milli gelir gibi faktörlerle normalleştirilmiş bütçe kalemleri unsurları üzerindeki etkisini inceler. Ayrıca bölgesel faktörün etkisi sadece büyükşehir ilçe belediyeleri üzerinde de yapılması amaçlanmıştır.

Araştırma iki temel araştırma sorununun incelenmesi üzerindedir. Bu sorular;

Belediye bütçe yapıları belediye türlerine göre farklılık göstermekte midir?

Belediye bütçe yapıları belediyelerin buldukları coğrafi bölgelere göre farklılık göstermekte midir?

Bu iki temel araştırma sorusu kapsamında geliştirilen hipotezlerin test edilebilmesi amacı ile ortalama farklılık testleri kullanılmıştır. Hesaplanan değişkenin normal bir dağılıma sahip olması durumunda ANOVA testi kullanılırken normal dağılmama durumunda ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Araştırma sorularından ikincisi olan coğrafi bölge faktörü ek bir analiz olarak ayrıca sadece örneklem sayısı uygun olduğundan büyükşehir ilçe belediyeler için yapılmıştır. Bu noktada, büyükşehir ilçe belediyelerinin coğrafi bölgelere göre farklılıkları ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen veri seti ilk defa bir bilimsel çalışmaya konu olacak olan belediyelerin ekonomik sınıflandırma esasına göre hazırlanmış bütçeleridir. Bu çalışmanın ilk defa yapılmasının sebebi bu veri setinin resmi herhangi bir kurum tarafından yasal mevzuatlar gereği yayınlanmıyor olmasıdır. Bilgi Edinme Kanunu kapsamında tüm belediyelere tek tek ulaşılarak ekonomik bütçe sınıflandırma kalemleri talep edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilebilen belediye sayısı 112 adettir. Bunlardan 14 tanesi büyükşehir, 25 tanesi il merkez, 66 tanesi büyükşehir ilçe ve 7 tanesi ilçe belediyeleridir. Analiz edilen belediye sayısının hedeflenen sayıya oranı yüzde 71'dir (112/157). Analiz 2013 yılı kesinleşmiş bütçe kalemleri üzerinden yapılmıştır. Bu sebeple 2013 yılı yasal mevzuatları esas alınarak belediye tür ve sayıları belirtilmiştir.

Çalışmanın araştırma bölümü sonuçları genel olarak yorumlandığında, çalışma kapsamında hesaplanan değişkenlerin belediyelerin türleri ile coğrafi bölgelere göre farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bu tez kapsamında hesaplanan değişkenlerin belediye türü ve coğrafi bölge açılarından var olan farklılıkların istatistiksel olarak tespiti hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın akademik yazına en önemli katkı, Türkiye'deki belediyelerin bütçe yapılarının ilk defa karşılaştırmalı olarak analiz edilmesidir. Buradan hareketle, ileri çalışmalarda toplam belediye örneklemini düşünülürken, nüfus kısıdının kaldırılması ve zaman döneminin uzatılmasıyla daha detaylı çalışmalar yapılabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BELEDİYELERİN YAPISI

1.1. BELEDİYELERİN TEMEL GÖREV VE AMAÇLARI

Karar organları halk tarafından seçilen, görevleri başta Belediye Kanunu ile belirlenmiş olan, kanunlarla başka bir kurum ve kuruluşa verilmeyen Mahalli ve Müşterek nitelikte diğer görevler ile Belediye sınırları içerisinde yaşayan halkın yine mahalli ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, İdare ve Mali özerkliğe sahip, Kamu Tüzel niteliği olan Kuruluştur.

Genel olarak, Belediyelerin temel görevleri Mahalli Müşterek nitelikte olmak kaydıyla, Beldelerini geliştirmek, güzelleştirmek ve belde sakinlerinin yerel ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Belediyenin Görevleri 5393 Sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinde belirtilmektedir. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7. Maddesi Büyükşehir Belediyeleri ile Büyükşehir Belediyeleri Sınırları içindeki İlçe Belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektedir. Belediyelerin görevlerini belli başlıklar altında topladığımızda aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

- 1.1.1. Sağlık ve Sosyal Yardım Görevleri
- 1.1.2. İmar ve Kentsel Alt Yapı Görevleri
- 1.1.3. Eğitim, Kültür ve Sporla İlgili Görevleri
- 1.1.4. Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Görevleri
- 1.1.5. Ekonomik ve Ticari Görevleri
- 1.1.6. Beldenin Düzeni ve Esenliği İle İlgili Görevleri
- 1.1.7. Ulaştırma Görevleri
- 1.1.8. Çeşitli Diğer Görevleri

1.1.1. Sağlık ve Sosyal Yardım Görevleri

Çevre Sağlığı ile İlgili Görevleri

Çevre ve çevre Sağlığı, temizlik ve katı atık hizmetlerini yapma ve yaptırma görevleri verilmiştir. Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmekle yükümlüdür.

Sağlık Tesisleri Açma ve İşletme Görevleri

Belediye Kanununa göre sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir denmekle birlikte, 5216 Sayılı yasa ile Büyükşehir belediyelerinin gerektiğinde sağlık hizmetleri için bina ve tesisler yapacağı, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapabileceği ve gerekli desteği sağlayabileceği sayılmaktadır.

Sosyal yardım Görevleri

Sosyal hizmet ve yardım hizmetleriyle birlikte yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımıyla programlar uygular. Yine Belediye Kanununun 14. Maddesinde sosyal hizmet ve yardımlara ilişkin işleri yapar veya yaptırır denmektedir. Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusu 100.000 üzerindeki belediyelerin çocuklar ve kadınlar için konuk evi açma zorunluluğu getirmiş olup, bunların dışındaki Belediyelerin çocuk ve kadın Konuk evi açma o Belediyenin mali durumları ve Hizmet öncelikleri göz önünde bulundurularak zorunluluk dışında bulundurulmuştur.

1.1.2. İmar ve Kentsel Alt Yapı Görevleri

5393 Sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinde İmar ve kentsel alt yapı ile ilgili olarak; İmar, Su ve Kanalizasyon, Ulaşım, Coğrafi ve Kent Bilgi Sistemleri, Şehir İçi Trafik, Defin ve Mezarlıklar, Ağaçlandırma, Park ve Yeşil Alanlar, Konut hizmetlerini yapma yaptırma şeklinde genel nitelikli görevler vermiştir. Yine bu kapsamda Belediye Kanununun 69. maddesinde *düzenli kentleşmeyi sağlamak*,

beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir. Belediye, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir denilmektedir (Belediye Kanunu Madde 69).

Diğer kanunlarla Belediyeye verilen görevlere bakıldığında, Belediyenin hali hazır harita ve imar planlarını yapmak, İmar Programları yapmak, her çeşit arazi ve arsa düzenlemeleri yapmak, parselasyon planları hazırlamak ve onaylamak, Her türlü inşaat, onarım ve ilaveler için ruhsat vermek, Kanunsuz, izinsiz veya izne aykırı yapıları önlemek, düzelttirmek veya yıktırmak, inşaatı tamamlanmış yapılara kullanma izni vermek, Otopark ihtiyacı bulunan bina ve tesislere, gerekli otopark yeri ayrılmadıkça yapı izni, otopark tesis edilmedikçe de kullanım izni vermemek, Tehlikeli yapıların tehlikesinin ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri aldirmek, mümkün olmadığı takdirde yıktırmak veya yıkmak, Mevcut gecekonduların ıslah ve tasfiyesini sağlamak ve yeniden gecekonduların yapılmasını önlemek sayılmaktadır.

1.1.3. Eğitim, Spor, Kültür ve Sanat ile İlgili Görevleri

Eğitim ile ilgili Görevleri

Başta Belediye Kanunu olmak üzere, çeşitli kanunlarla belediyelere eğitim ile ilgili görevler vermiştir. Meslek ve Beceri Kazandırma Kursları açmak, Devlete ait her derecede ki Binaların bakım onarımını yapmak ve yaptırmak, bu binaların her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılamak sayılmaktadır.

Kültür ve Sanatla İlgili Görevler

Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım ile ilgili görevleri, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, Tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlama, tarihi dokunun korunabilmesi için bu tür binalara bakım ve onarım yapabilme, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilme. Kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulanması sayılmaktadır.

Gençlik ve Sporla İlgili Görevler

Orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları binası yapmak veya yaptırmak, Sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine gerekli ayni ve nakdi desteği sağlar. Sporu teşvik amacıyla amatör spor kulüplerine, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden tahakkuk eden gelirlerinin Büyükşehir Belediyeleri için binde yedisi, diğer Belediyeler için binde on ikisini geçmeyecek şekilde nakdi yardımda bulunabilir. Her türlü amatör spor karşılaşması düzenleyebilir. Yurtiçi ve yurtdışı müsabakalarda üstün başarı gösterenlere belediye meclisi kararı ile ödül verebilir.

1.1.4. Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Görevleri

Gıda bankacılığı yapmak, Hayvanat Bahçeleri, Hayvan Barınakları yerleri yapmak ve yaptırmak işletmek ve işletirmek. Tarım ve Hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmetlerde bulunmak.

1.1.5. Ekonomik ve Ticari Görevleri

Belediyeler, Ekonomi ve Ticaretin geliştirilmesiyle ilgili hizmetler yapar veya yaptırır. Belediyeler kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilmek, Belediye, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilmek. Sanayi ve ticaret alanları, teknoloji parkları ve sosyal donatılar oluşturmak. Belediye sınırları ve mücavir alanları içinde, karayolu ile yolcu taşıma hakkına sahip gerçek ve tüzel kişilerin şehirlerarası otobüs terminali kurmalarına ve işletmeleri ile her türlü akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) ve sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) istasyonlarına nazım imar ve uygulama imar planına uygun olmak kaydıyla izin vermek. Akaryakıt istasyonlarına çalışma ruhsatı vermek. Belediye ve mücavir alan sınırları içinde toptancı halleri açmak veya açılmasına ruhsat vermek.

1.1.6. Beldenin Düzeni ve Esenliği İle İlgili Görevleri

Beldenin zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans, Şehir içi trafik hizmetlerini yapmak veya yaptırmak. Zabıta ve İtfaiye hizmetlerinin kesintisiz olarak yürütölmesini sağlamak. Yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum planlarını yapmak, ekip ve donanımı hazırlamak.

1.1.7. Ulaştırma Görevleri

Ulaşım ile ilgili Hizmetlerini yapar ya da yaptırır. Büyükşehir ulaşım ana planını yapmak ve yaptırmak ve uygulamak. Toplu taşıma ve ulaşım ile ilgili hizmetlerini planlamak koordinasyonu sağlamak. Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini zaman ve güzergahlarını belirlemek, durak yerleri ile çeşitli yerlerde araç park yerlerini tespit etmek bu park yerlerinin işletmek işlettirmek veya kiraya vermek. Trafik düzenlenmesi ile ilgili olarak kanunların Belediyeye verdiği tüm görevleri yürütmek.

Belediye sınırları ve mücavir alanları içerisinde kara yolu ile ilgili yolcu taşıma hakkına sahip gerçek ve tüzel kişilere Şehirlerarası otobüs terminali kurma ve işletmelerine izin vermek.

1.1.8. Çeşitli Diğer Görevleri

Belediyeler Stratejik Plan, yıllık hedeflerini yatırım programlarını ve bunlara bağlı olarak bütçelerini hazırlamak. Evlendirme İşlerini yapmak. Adres bileşenlerinde (numaralama işlemlerinde kullanılan veriler ve bilgiler) meydana gelen değişikliği izleyen on işgünü içinde elektronik ortamda Ulusal Adres Veri Tabanına işlemek diğer görevleri arasında sayılır.

1.2. BELEDİYELERİN ÖRGÜTSEL YAPISI

Belediyeler, belde halkının ortak ihtiyaçlarını yerinden karşılamak üzere kurulan kamu tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır. Buradaki yerinden ve kamu tüzel kişilik ifadesinden yola çıkarak verilen hizmetlerin belde halkının ihtiyaçları doğrultusunda, en hızlı ve ulaşılabilir şekilde verilmesi temel amaçtır. Yerinden yönetim şekillerinden en kapsamlı ve en kabul görmüş olan Belediyeleri örgütsel yapısını inceleyelim.

1.2.1. Belediye Başkanı

Mahalli İdareler Genel seçimi ile Belde halkının oylarıyla 5 yıllık bir zaman dilimi ile sınırlı olmak üzere seçilen, belediye tüzel kişiliğinin başı ve belediyenin kanuni temsilcisidir. Belediyenin yürütme organı olup Belediyenin her türlü icra görevlerini yapar.

Belediye Başkanı seçilecek kişilerin aşağıda belirtilen şartları sağlamış olması gerekmektedir.

- Türk Vatandaşı olmak
- 25 yaşını doldurmuş olmak
- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununu 11. maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak.

Belediye Başkanın görev ve yetkilerini 5393 Sayılı Belediye Kanununun 38 Maddesinde saymıştır.

Buna göre;

- Belediye Kamu Tüzel Kişiliğın başı olarak Belediyeyi yönetmek ve belediyenin Menfaatlerini korumak.
- Belediye Meclisinin ve Belediye Encümenin verdiği kararları uygulamak ve Belediye yönetilmesi esnasında uyulması gereken Kanun, Tüzük ve Yönetmeliklere uyulması için gereğini yapar ve yaptırır.
- Belediyeyi Stratejik Planına uygun olarak yönetmek, Belediyenin Stratejilerini oluşturmak, Belediye Stratejilerine uygun olarak Bütçeyi, performans programı ve faaliyet raporlarını ve belediye çalışanlarının

personel performans ölçütlerini hazırlamak uygulamak izlemek değerlendirmek ve bunlarla ilgili gerekli raporları meclise sunmaktadır.

- Belediye Başkanı, Mahalli İdareler Genel Seçimlerinden itibaren altı ay içinde Stratejik Planlarını Hazırlamak ve Meclise sunmak zorundadırlar. Stratejik Plan, Performans Programı ve Bütçenin hazırlanmasına esas teşkil etmektedir. Hazırlanan Stratejik Planlardaki Amaçlara uygun olarak yıllık olarak yapılacak faaliyetler performans programında gösterilir. Daha sonrada performans programına uygun olarak da bütçeler hazırlanır. Belediye Meclisi ilk önce Belediyenin Stratejik Planı kabul edilir. (Mahalli İdare Seçimlerinden itibaren 6 ay içinde Meclise sunulur ve Mecliste kabul edilir) Daha sonra Belediye Performans Programı son olarak da Belediye Bütçesi Mecliste görüşülerek kabul edilir.
- Belediyeyi Tüzel Kişiliğinin başı ve yürütme organı olması nedeniyle, Belediyeleri Devlet Dairelerinde ve Resmi Törenlerde temsil etme, yine yargı organları nezdinde açılmış davalarda davacı ya da davalı olarak Belediyeyi temsil etmek yada vekil tayin etmekle yetkilidir.
- Belediyenin Karar Organı olan Meclise ve Yürütme organı olan Encümene Başkanlık etmektir. Meclis toplantılarına Belediye Başkanının katılamaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Encümen Toplantılarına da, Belediye Başkanının katılamadığı toplantılara Belediye Başkanının görevlendireceği Başkan Yardımcısı veya Encümen Üyesi Başkanlık eder.
- Belediye Başkanına Taşınır ve Taşınmaz Mallarının sevk ve idare etmesiyle ilgili idari görev yetkisi verilmiştir. Belediye Başkanı taşınır ve taşınmazlarının etkili ekonomik ve verimli şekilde kullanılmasını sağlamak, kayıp ve kötüye kullanılmasını önlemek için gerekli tedbirleri almak durumundadır.
- İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerinin tahakkuk ettirmek ve gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yetkisi Belediye Başkanına verilmiş ancak bu işlerin bizzat kendisi tarafından yapılmayacağından, Belediye gelir ve alacaklarının takip ve tahsili mali hizmetlerde bu işlerle görevli memurlar eliyle yürütülmektedir. Belediye Başkanı da bu memurları izlemek ve denetlemek ile yükümlüdür.

- Belediye Başkanı, Belediyenin yetkili organları tarafından verilecek yetkiye dayanarak Belediye adına sözleşme yapma görev ve yetkisine sahiptir.
- Belediye idaresinin yürütme organı sıfatıyla Belediye Başkanına, Meclis ve Encümenle alınan kararları uygulama görevi verilmiştir.
- Yürürlüğe giren Belediye bütçesini uygular. Gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur. Bütçede Fonksiyonel sınıflandırmanın üçüncü düzeyleri arası aktarmaya onay vermek.
- Belediye personeli atamak
- Belediye Başkanı, Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmeleri denetler. Bu denetimi yetkisini kendisi veya görevlendireceği elemanlar yada iç denetçiler vasıtasıyla yaptırabilir. Denetim iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, mali ve performans denetimi kapsar.
- Belediyeye yapılacak şartsız bağışları kabul etme yetkisi Belediye Başkanına aittir. Kabul edilecek bağışlar nakit olabileceği gibi aynı bağışta olabilir. Bu bağışlar ilgili mevzuatı gereği Belediye kayıtlarına alınır.
- Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak ile görevlidir. Bunun için Belediye Kanununda sayılan Belediyenin görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesi gerekmektedir.
- Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak Belediye başkanının görevleri arasında sayılmıştır.
- Belediye Başkanı; yoksul ve muhtaç vatandaşlara aynı ve nakdi yardım amacıyla, bu iş için bütçeye konulan ödenekleri kullanacak, bu tür hizmetler için belde de dayanışma ve katılımı sağlamaya yönelik girişimlerde bulunacaktır. Bu çerçevede, ayrıca bu hizmet ve yardımların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için özürülüler merkezi oluşturmak, belediye başkanlarının görevlerindedir.
- Belediye Başkanı Belediye Tüzel Kişiliğinin başı ve temsilcisi olduğundan bu sıfatın gereği olarak Bütçede öngörülen Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak görevleri arasındadır.

- Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkilerini kullanmak. Bu yetki Belediye Başkanına verilen en önemli yetkilerden biridir. Belediye Meclisi veya Encümen Kararına gerek kalmadan yasalarla Belediyeye verilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak Belediye Başkanına aittir.

1.2.2. Belediye Meclisi

Belediyenin Karar organı olup, Mahalli İdareler Genel seçimi ile Belde halkının oylarıyla 5 yıllık bir zaman dilimi ile sınırlı olmak üzere seçilen üyelere oluşur.

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 11. maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak koşuluyla 25 yaşını dolduran her Türk vatandaşı Meclis Üyeliğine seçilebilir.

Meclisin görevlerine baktığımızda

- Stratejik Plan ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek.
- Belediye Meclisi, Mahalli İdareler Genel seçiminden itibaren 6 ay süre içinde hazırlanan Belediyenin Stratejik Planını görüşerek kabul eder.

Stratejik Plan Belediyenin yıllık orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemlerle, kaynak dağılımını gösteren 5 yıllık çalışmayı kapsayacak plandır. Stratejik Plan Mahalli idareler Genel seçiminden sonra 6 altı ay içinde hazırlanır ve Belediye Meclisinde görüşülerek karara bağlanır.

Meclis daha sonra karara bağlanan stratejik plana uygun olarak yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayanarak hazırlanan yıllık performans programlarını görüşerek kabul eder. Belediye bütçesi stratejik plan ve performans programına uygun olarak hazırlanması gerektiğinden en son görüşülerek karara bağlanır.

Stratejik Plana dayalı olarak yıllık hazırlanan Performans programında yer alan faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleştirme durumu ile

meydana gelen sapmalar faaliyet raporunda açıklanır. Faaliyet raporları Nisan ayı meclisinde görüşülerek karara bağlanır.

- Belediye Meclisinin en önemli görevlerinin başında Bütçeyi zamanında görüşerek karara bağlamaktır. Bütçe görüşmeleri Ekim ayı içinde yapılır. Büyükşehir Belediyeleri bütçeleri ise Kasım ayı içinde görüşülür.
- Belediyelerin mali yıl bitiminden sonra çıkarılan belediyelerin bir yıllık kesinleşen gelir ve giderlerini gösteren kesin hesaplar Mayıs ayı meclisinde görüşülerek karara bağlanır.
- Bütçede kurumsal ve fonksiyonel 1. düzeyleri arası aktarma yapmak yine meclisin görevleri arasındadır.
- Belediyenin imar planlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni planını kabul etmek. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır (Belediye Kanunu Madde 18).
- Belediyeler Meclis kararı ile iç ve dış borçlanma yapabilir. Borçlanma, belediyenin görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere yapılır. Borçlanma yapılırken, en son kesinleşmiş bütçe gelirinin, Vergi Usul Kanununun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yüzde 10'unu geçmeyen iç borçlanmasının belediye meclisinin kararı, yüzde 10'u geçen miktarlar için meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapılabileceği hükme bağlanmıştır.
- İhtiyaç duyulduğunda Belediyeye taşınmaz mal alımı, belediyeye ait bir taşınmazın satışı, başka bir taşınmazla takasına, Belediyeye ait bir taşınmazların bir hizmete tahsis edilmesi, tahsis yer ve amacının değiştirilmesi veya kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması nedeniyle tahsisin kaldırılması, Belediye taşınmazlarının 3 yıldan fazla kiraya verilmesine, Belediye taşınmazları üzerinde 30 yılı geçmemek üzere sınırlı ayni hak tesis edilmesine belediye meclisince karar verilir.
- Belediyeler, kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için belediye meclislerinde de karar almak suretiyle ücret tarifesi düzenleyebilir.

- Belli bir şart öne sürülerek yapılan aynı nakdi yardımlar için Belediye Meclisince karar alınması gerekmektedir. Bağış için öne sürülen şartın kabul edilip edilmemesi Belediye Meclisinin kararına bağlıdır.
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin TL den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragat karar vermek meclisin görevleri arasındadır. (Belediye Kanunu madde 18)
- Dava konusu olmuş, ancak henüz çözüme kavuşturulamamış ücret tarifeleri ve sözleşmeye dayalı olan alacaklarından 5.000 TL kadar olanları anlaşma yoluyla tasfiyesine karar vermek encümenine verilmiştir.
- Bütçe içi işletme ile Türk Ticaret Kanununa tabi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek. (Belediye Kanunu madde 18)
- Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerinin özelleştirilmesine karar vermek. (Belediye Kanunu madde 18)
- Belediye Meclisi Başkanlık Divanını, Encümen üyelerini (encümenine girecek meclis üyelerini) kapalı oyla, ihtisas komisyonu üyelerini açık oyla seçmek meclisin görevleri arasındadır.
- Belediye ve bağlı kuruluşlarının norm kadro çerçevesinde kadro ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar verme yetkisi Belediye Meclisine verilmiştir.
- Kamu İdaresi olan belediyeler, belediye hizmetlerini yerine getirebilmek için kanun ve tüzüklerin uygulanması ve bunlara aykırı olmamak kaydıyla yönetmelik çıkartabilir. Bu çerçevede belediyeler hem kendi işleyişleri hem de belde halkının uyması gereken kurallarını düzenleyen yönetmelikler hazırlanır. Hazırlanan bu yönetmelikler Belediye Meclisince kabul edilir.
- Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek. (Belediye Kanunu madde 18)

- Diğer mahalli idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek. (Belediye Kanunu madde 18)
- Yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek. (Belediye Kanunu madde 75)
- Fahri hemşerilik payesi ve beratı vermek. (Belediye Kanunu madde 18)
- Belediye başkanıyla il encümen arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları karara bağlamak.
- Belediye hizmetlerinin mücavir alanlara götürülmesine karar vermek.
- İmar planlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.

1.2.3. Belediye Encümeni

Belediye Encümeni, belediyenin yürütme organıdır. Belediye Encümenin başı Belediye Başkanıdır. Nüfusu 100.000 üzerinde ve İl belediyelerinde, Belediye Meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir her yıl için, gizli oyla seçeceği üç üye, Belediye başkanının biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere her yıl birim amirleri arasından seçeceği üç üye olmak üzere toplam 7 kişiden oluşmaktadır.

Nüfusu 100.000 altındaki belediyelerde, Belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, Belediye başkanının biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üye olmak üzere 5 kişiden oluşmaktadır.

Belediye başkanı, encümenin doğal üyesidir. Bu sıfatla belediye encümenine belediye başkanı başkanlık eder. Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda ise encümene, başkanın görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi başkanlık eder.

Encümenin görevlerine bakacak olursak

- Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip meclisine görüş bildirmek.(Belediye Kanunu madde 34)
- Belediye encümeni, 5393 sayılı Yasa'nın 41 inci maddesi gereğince, mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plan ve programları ile varsa bölge planına uygun olarak belediye başkanı tarafından hazırlanan stratejik plan ve yine performans programını inceleyip, bunlar hakkında belediye meclisine görüş bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Belediye başkanı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı belediye encümenine sunulur ve encümen, bütçe tasarısını inceleyerek görüşü ile birlikte belediye başkanına verilir. Mali yılın sona ermesinden sonra Belediye başkanı tarafından sunulan bütçe kesin hesabı inceleyerek belediye meclisine görüş bildirir.
- Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak (Belediye Kanunu madde 34)
- Belediye Encümeni, Kamulaştırma Kanunu hükümleri, İmar Kanunu hükümleri gereğince hazırlanan beş yıllık uygulama imar programları ile öngörülen ve yıllık çalışma programlarına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almakla ve uygulamakla yükümlüdürler.
- Öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek. (Belediye Kanunu madde 34) Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe yönetmeliğinin 38. maddesine göre; bütçede öngörülen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçenin düzenlenmesi ve görüşülmesi sırasında düşünülme-yen veya öngörülme-yen ve bütçede tertibi bulunmayan, ancak yerine getirilmesi zorunlu hizmetlere ilişkin giderleri karşılamak üzere, gerektiğinde diğer tertiplere aktarma yapmak amacıyla 09-Yedek Ödenek tertibine bütçe gelirleri toplamının %5 inden az olmamak kaydıyla yedek ödenek konulması zorunludur. Yedek ödenek tertibinden diğer tertiplere ödenek aktarılması encümen kararıyla yapılır.

- Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak. (Belediye Kanunu madde 34)
- Fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapma görevi encümenine verilmiştir.
- Kanunlarda öngörülen cezaları vermek. (Belediye Kanunu madde 34)
- Kanunlarda belirtilen ve Belediye tarafından kesilmesi gereken cezalar encümen tarafından kesilir.
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek. (Belediye Kanunu madde 34)
- Dava konusu olmuş, ancak henüz çözüme kavuşturulamamış ücret tarifeleri ve sözleşmeye dayalı olan alacaklarından 5.000 TL'ye kadar olanları anlaşma yoluyla tasfiyesine karar vermek encümenine verilmiştir.
- Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek. (Belediye Kanunu madde 34)
- Belediye meclisince taşınmaz mal satımı, trampası ve tahsis ile ilgili alınan kararların uygulanması görev ve yetkisi encümenine verilmiştir.
- Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek. (Belediye Kanunu madde 34)
- Belediyeler belde halkının sağlık ve esenliği için birtakım düzenlemeler yapmakla yükümlü olduğu için, bu düzenlemeler içine giren umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek görevi belediye encümenine verilmiştir.
- Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek. (Belediye Kanunu madde 34)
- 5393 sayılı Belediye kanununun yanında diğer kanunlarla da belediye encümenince yapması gereken görevler verilmiştir.

1.2.4. Belediye Teşkilatı

Belediye Teşkilatı ile gerekli düzenlemeler Belediye Kanununun 48. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddede “*Belediye teşkilatı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur*” denilmektedir. (Belediye Kanunu madde 48)

Bu kanun maddesi uyarınca Belediye birimlerinin tespiti ve kurulması, Norm Kadro Yönetmeliğinin ekinde yer alan, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvellerinde belirtilen birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları ile Yönetmeliğin ekinde yer alan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) (II) (III) sayılı listelerde belirtilen unvanlar kullanılarak idari birimler oluşturulur. Bu çerçevede, belediyeler kendisi için öngörülen tüm idare birimleri oluşturmak zorunda değildir. İhtiyacına ve imkanına uygun sayıda birim oluşturulabilir.

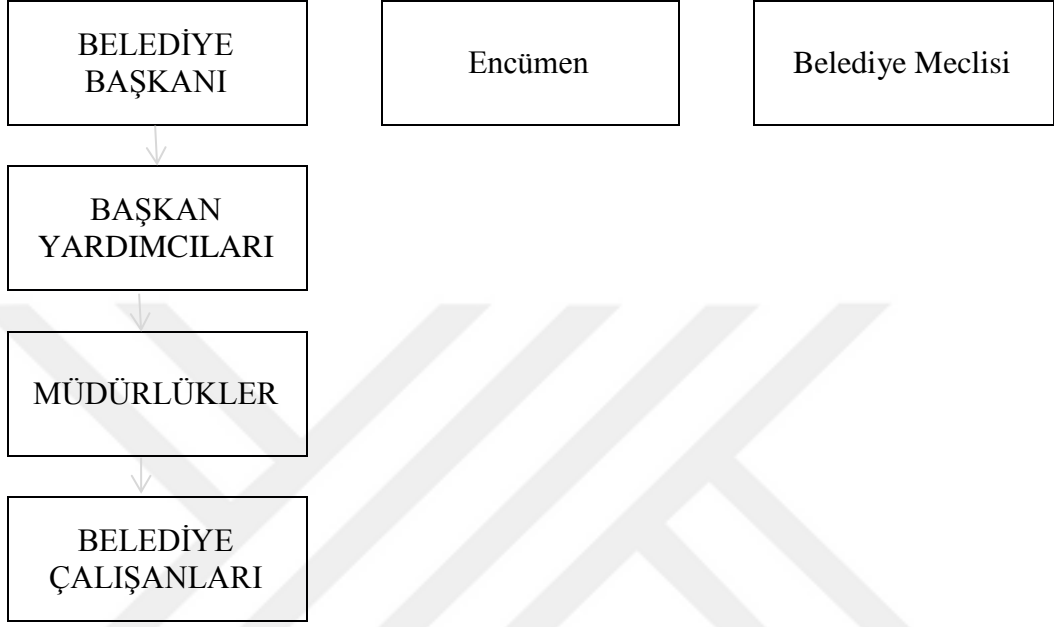
Norm kadroya uygun yapılandırılan belediye teşkilatının, norm kadro ilke ve standartları İçişleri Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirlenir. Belediyenin ve bağlı kuruluşlarının norm kadroları, bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir. Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanır.

Belediyeler; norm kadro yönetmeliği ekinde ki cetvellerde alt gruplar için Unvan ve sayı itibariyle tespit edilenler dışında kadro kullanamazlar. Unvan ve sayı itibariyle alt gruplar için belirlenen memur ve sürekli işçi kadro toplamını aşamazlar.

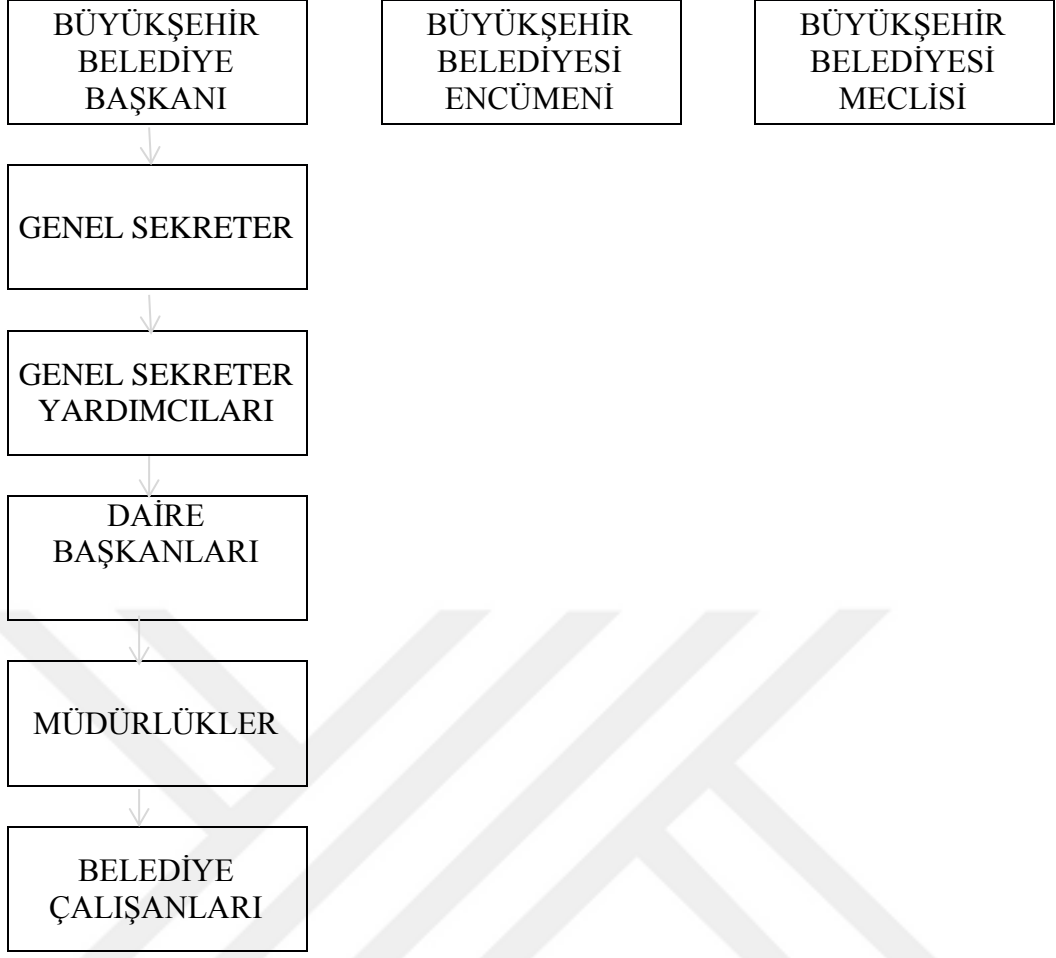
Belediyeler bünyesinde 657 sayılı Devlet Memuru kanununa göre görev yapan memur, müdür, Başkan yardımcıları bulunmaktadır. Özel meslek bilgisine sahip ve ihtisasına ihtiyaç gösteren bazı işler için sözleşmeli personel çalışmaktadır. Diğer taraftan sürekli işçi ve geçici işçi kadrolarında çalışanlar bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediyelerinde ise norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur. Birimlerin kurulması,

kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur. Bu belediyelerde nüfus büyüklüğüne göre değişen sayıda genel sekreter yardımcısı bulunmaktadır.

Şekil 1: Belediyelerin Organizasyon Şeması

Şekil 2: Büyükşehir Belediyelerin Organizasyon Şeması

1.3. BELEDİYELERİN HUKUKİ YAPISI

İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur (T.C. Anayasa 123. Madde)

1982 tarihli T.C. Anayasamızın 127 nci maddesinde ise bahsi geçtiği üzere Belediyeler mahalli idare kuruluşlarıdır. Bu maddeye göre Mahalli İdarelerin tanımı “*İl, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen*

seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişiler” olarak tanımlanmaktadır. (T.C. Anayasa 127. Madde)

Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Mahalli idarelerin seçimleri 67 inci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Ancak milletvekili genel veya ara seçimlerinden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazlarının çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim ve yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

Belediyelerin varlık nedenini oluşturan görev ve sorumlulukları Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenen bu görevler belediyelerin başlangıçtan beri yürüttüğü görev ve sorumluluklar olup, bunlar belediyelerin varlık nedenini de oluşturur. Belediye hizmetleri verilirken vatandaşa en uygun yer ve yöntemlerle sunulması gerekmektedir. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşük ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Yukarıda genel olarak anlatılanlar ve Anayasanın 123. maddesinde bahsi geçtiği üzere, Belediyenin kuruluşu, organları, görev yetki ve sorumlulukları ve çalışma usul ve esaslarını 5393 sayılı Belediye Kanununda belirtilmiştir.

1.4. BELEDİYELERİN SINIFLANDIRILMASI

1.4.1. Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir belediyesi 5216 sayılı kanunda belirtildiği gibi “Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini” ifade etmektedir. (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu madde 3)

Büyükşehir belediyelerinin kuruluşu ile ilgili düzenleme Anayasanın 127. maddesinde “büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimlerinin getirilebileceğini” öngörmektedir. Bunun üzerine 1984 yılında Büyükşehir Belediyelerinin ilk temel kanunu olma özelliğini taşıyan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek kabul edilmesi sonucunda büyük şehirlerde herhangi ayırım olmaksızın iki kademeli yönetim modeli hukuken kurulmuştur. Bunlar büyükşehir sınırları içerisinde birden fazla belediye bulunan belediyeler şeklinde tanımlıyken daha sonra 504 sayılı KHK ile ilçe belediyelerinin yanında alt kademe belediyelerini ihdas edilmiştir.

Ancak zaman içerisinde 3030 sayılı yasa, nüfus artışı ve ekonomik büyüme beklentilerin artması ve globalleşmeye bağlı olarak Büyükşehirlerin yerinde yönetimi için yetersiz ve eksik kalmış ve yeni arayışlara sebep olmuştur. Bunun üzerine 2004 yılında, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun 3030 sayılı kanundan farklı olarak Büyükşehir olabilmek için belli bir nüfus büyüklüğü şartı getirmiştir. Buna göre o yerin il merkez belediyesi olması, Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 m uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000 den fazla olması, fiziki yerleşim durumunun uygun olması, ekonomik gelişmişlik düzeyinin uygun olması gerekmektedir. Bu koşulları taşıyan il merkez belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilecektir.

12/11/2012 tarihinde kabul edilen 6360 sayılı “On Üç İlde Büyük Şehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca” on üç yeni büyük şehir belediyesi kurulmasına karar verilmiş olup, tüm büyük şehir belediyelerinin sınırları il mülki

sınırı olarak belirlenmiş ve 6360 sayılı kanun ile 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa gelen değişikliklerle en son halini almıştır.

2016 yılı itibariyle Türkiye Cumhuriyetinde toplam 30 tane Büyükşehir Belediyesi bulunmaktadır.

Tablo 1: Büyükşehir Belediyeleri

Sıra No	Büyükşehir Belediyesi	Sıra No	Büyükşehir Belediyesi	Sıra No	Büyükşehir Belediyesi
1	Adana	11	İzmir	21	Kahramanmaraş
2	Ankara	12	Kayseri	22	Van
3	Antalya	13	Kocaeli	23	Aydın
4	Bursa	14	Konya	24	Denizli
5	Diyarbakır	15	Samsun	25	Tekirdağ
6	Erzurum	16	Sakarya	26	Muğla
7	Eskişehir	17	Şanlıurfa	27	Mardin
8	Gaziantep	18	Hatay	28	Malatya
9	İçel	19	Manisa	29	Trabzon
10	İstanbul	20	Balıkesir	30	Ordu

1.4.2. İl ve İlçe Belediyeleri

5393 Sayılı Belediye Kanununun da “nüfusu 5.000 ve üzeri olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir” denilmekte “İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz” denmektedir. Ancak il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunlu tutulmuştur. 5442 sayılı İl İdaresi Kanuna göre, il ve ilçelerin kurulmasında ülkenin coğrafya durumu, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gerekleri dikkate alınmak durumundadır. Bu durumda şartları taşıyan yerlerde de belediye kurulacaktır.

İl ve İlçe kurulan yerlerde Merkezi yönetim tarafından bir teşkilat yapısı oluşturulacağı gibi, mahalli ve müşterek hizmetlerin yerinden verilmesi amacıyla Belediye de kurulmaktadır. Böylece yeni kamu hizmetleri, yeni kurum harcamaları ile merkezden kaynak gelerek kalkınma sağlanacaktır. Bu sebeple bu şartları taşıyan

bölgelerde halk tarafından Belediye teşkilatının kurulması oldukça çok önem taşımaktadır.

2016 yılı itibariyle Türkiye Cumhuriyetinde toplam 51 tane il belediyesi, 400 tane ilçe belediyesi bulunmaktadır.

1.4.3. Büyükşehir İlçe Belediyeleri

Büyükşehir İlçe Belediyeleri, Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan, ilçe sınırı kendi mülki sınırı olan belediyelerdir. 5216 Sayılı Büyükşehir Kanunu, Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyesi arasında ki koordinasyonu sağlar. Bu kanunla Büyükşehir belediyesine verilmeyen yerel nitelikte ki görevleri büyükşehir ilçe belediyesi tarafından yapılır. İlçe belediyelerinin görevleri ise 5393 Sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinde sayılmıştır.

Büyükşehir ilçe belediyelerinin sayıları büyükşehir belediyelerinin sayıları ile artmaktadır. 6360 sayılı kanun uyarınca on üç ilde büyükşehir belediyesi, yirmi altı ilçe kurulması buna en güzel örnektir. Bu kanundan önce 5216 sayılı belediye kanununda Büyükşehirin sınırı adını aldıkları büyükşehirlerin sınırları iken, bu 6360 sayılı yasadan sonra Büyükşehir belediye sınırı mülki il sınırı olarak değişmiş buna bağlı olarak bazı ilçe belediyeleri büyükşehir ilçe belediyeleri olmuş hem de yeni büyükşehir ilçe belediyeleri kurulmuştur.

2016 yılı itibariyle Türkiye Cumhuriyetinde toplam 519 tane büyükşehir ilçe belediyesi bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

BELEDİYELERDE EKONOMİK SINIFLANDIRMA BÜTÇELERİ

2.1. BELEDİYELERDE BÜTÇE KAVRAMI

Belli bir plan ve program doğrultusuna hedeflenen noktaya ulaşmak amacıyla, gelecek dönemde uygulanmak üzere hazırlanan sayısal ve parasal olarak ifade edilen rapora bütçe denir.

2005 yılı itibariyle Kamu Bütçesinin değişimin başlangıç noktası 24/12/2003 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunudur. Bu kanunun amacı *“kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verilebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerinin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemektir.”* (5018 sayılı kanun) Bu kanun kapsamına merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları, mahalli idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrolünü kapsamaktadır.

Bu kanunun amaç kısmına bakıldığında plan, program, politika, hedef kelimelerinden anlaşılacağı üzere bu kanunun ana çıkış noktalarından bir tanesinin de bütçeleme olduğu anlaşılmaktadır. Devamında ise kamu kaynaklarının etkili ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması ise bütçe yaparken nelerin esas alınması gerektiğini ifade etmektedir.

5018 sayılı kanun ile birlikte kamu mali yönetimde disiplin, hesap verilebilirlik ve saydamlık hedeflenerek kamu kaynaklarının etkin, verimli ve tutumlu kullanılmasını sağlamak üzere Stratejik plan ve performans programı ve bütçeleme sistemi üçlüsü hayatımıza girmiştir.

Belediye Başkanları halk tarafından seçilmiş kişilerdir. Seçimler esnasında seçilmeleri durumunda halka yapacakları hakkında vaatte bulunurlar ve seçimler sırasında belli bir hedef ve stratejiler izleyerek halkın teveccühü ile başkan olmaktadır. Belediye başkanlarının verdikleri vaatler aslında onların bir bakıma stratejik planlarını oluşturmaktadır. Beş yıllık yönetim dönemlerinin amaç, hedef ve

vaatlerini stratejik planlarla ortaya koyarlar. Yıllık performans programıyla hedeflere ulaşmak için yapılacak faaliyetler belirlenir. Yapılacak faaliyetler için gerekli olan kaynaklar ise analitik bütçede gösterilmektedir

5018 Sayılı kanunda belediye bütçelerini mahalli idareler bütçesi sınıfında değerlendirmiştir. Belediyeler kamu tüzel kişiliği olan kurumlar olduğu için bütçeleri de bu yüzden özerklik taşımaktadır. Belediye bütçeleri, belediyenin stratejisi ve devletin orta vadeli programı ile uyumlu olmak üzere, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleri ile varsa borçlanma durumu ile ilgili tahminlerin yapıldığı karar organı meclis tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren metinlerdir.

Belediye bütçeleri üç ana kısımdan oluşmaktadır. Bu kısımlar aşağıda gösterildiği şekliyle,

1. Gelir Tahmini B Cetveli
2. Gider Tahmini A Cetveli
3. Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelidir.

Belediyelerde bütçe hazırlama sürecinin nasıl olduğuna bakarsak; Belediye başkanının her yıl haziran ayının sonuna kadar stratejik plan ve performans programına uygun olarak gider bütçelerini hazırlanmasına ilişkin yazılı bir duyuru ile harcama birimlerine gönderir.

Harcama birimleri gerekçelerini belirterek gider teklifleri ve izleyen iki yılın gider tahminleriyle ödenek cetveli ve ayrıntılı harcama programını mali hizmetler biriminin koordinasyonunda hazırlayarak hizmet gerekçesi ile birlikte Temmuz ayının sonuna kadar mali hizmetler birimine verir.

Mali hizmetler birimi harcama birimlerden gelen gider tekliflerini birleştirip, gelir bütçesini ve izleyen iki yılın gelir tahminlerini hazırlayarak, belediyenin bütçe tasarısını hazırlar. Belediye başkanı tarafından gerekli incelemeler ve düzeltme yapıldıktan sonra bütçe tasarısı 5393 Sayılı Belediye kanununun 62. Maddesinde bahsi geçtiği üzere eylül ayının birinci gününden önce encüme sunulur ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı belediye bütçe tahminlerini konsolide eder ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklemek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bildirir.

Encümen kendisine havale edilen bütçe tasarısını inceleyerek görüşü ile birlikte Belediye başkanına verir. Büyükşehir ilçe belediyelerinde ekim ayı toplantısında görüşülmek üzere Büyükşehir belediyesi ve diğer belediyelerde kasım ayı meclislerinde görüşülmek üzere gündeme alınır. Meclisin ilk oturumunda bütçe tasarıları incelenmek üzere Plan ve Bütçe komisyonlarına havale edilir. Meclisin bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi plan ve bütçe komisyonunun toplantı süresi dahil olmak üzere en çok yirmi gün olup, bütçeyi bu süre içerisinde görüşüp karara bağlar. Büyükşehir belediye bütçe tasarısı ile ilçe belediye bütçe tasarıları, büyükşehir belediye meclisinde kasım ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır.

Belediye bütçeleri, ait olduğu yılın 1 Ocak günü itibariyle yürürlüğe girer.

2.2. BELEDİYELERDE BÜTÇELEME SINIFLANDIRMASI

2.2.1. Kurumsal Sınıflandırma

Kurumsal Sınıflandırma dört düzeyden oluşmaktadır. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşların yine aynı kanunda belirtilen bütçe sınıflarına uygun olarak, Siyasi, bürokratik, idari ve politika uygulayan birimlerinin (harcama birimini gösteren) üst düzeyden alt düzeye doğru hiyerarşik bir yapı içinde bağlılık ve sorumluluk taşıyan kurum kimlik kodlaması diye ifade edilebilir.

Kurumsal sınıflandırma, sorumluluğun belirlenmesine ve program sorumlularının tespitine imkan veren bir sınıflandırmadır.

Kurumsal sınıflandırma dört düzeyden oluşur, her düzeyi iki haneli rakamla kodlanır.

- a) Birinci düzey; kurumun il özel idaresi, belediye, bağlı idare veya birlik olduğunu,
- b) İkinci düzey; il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin bulunduğu ilin plaka numarasını,
- c) Üçüncü düzey; il özel idaresinin genel sekreterlik ve ana hizmet birimlerini, büyükşehir belediyesini, il belediyesini, bağlı idareyi, ilçe belediyesini, ilk kademe belediyesini ve kasaba belediyelerinin ortak kodu ile birliklerin ortak kodunu,

ç) Dördüncü düzey; il özel idaresindeki yardımcı hizmet birimleri ile ilçe teşkilatını, üçüncü düzeyde kod verilen belediye ve bağlı idarelerin birimleri ile il dahilindeki her bir kasaba belediyesi ve birliği, gösterir.

Sorumluluğu bulunmayan ve kuruluşu mevzuattan kaynaklanmayan birimler kurumsal sınıflandırmada kodlanmaz. Ancak, özel kalem müdürlüğü kadrosu bulunup bulunmamasına bakılmaksızın üst yönetimin gördüğü hizmetler özel kalem adı altında kodlanır.

Kurumsal kodlamanın üçüncü ve dördüncü düzeyinde yer alan ilçe, ilk kademe ve kasaba belediyeleri ile birliklerin kurumsal kodları Bakanlıkça belirlenir. Kurumsal kodlama, “Kurumsal Sınıflandırma Anahtarına” göre yapılır. (Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği)

Tablo 2: Kurumsal Sınıflandırma

I	II	III	IV	AÇIKLAMA
46				Belediye
	35			İzmir İli Belediyesi
		10		Bornova Belediyesi
			02	Özel Kalem Müdürlüğü

Bornova Belediyesi Özel Kalem Müdürlüğü'nün Kurumsal Kodlaması

2.2.2. Fonksiyonel Sınıflandırma

Analitik bütçe sınıflandırması kapsamında, kamu kurum ve kuruluşun yaptığı iş veya ürettiği hizmetlerinin, tasarlanmış standart fonksiyonlardan en uygun olanının seçilerek faaliyet çeşidinin kodlanmasıdır. Fonksiyonel sınıflandırma dört düzeyden oluşur. Birinci düzey Kamu Kurumlarının gördüğü hizmeti, ikinci düzey bu hizmetlerin çeşitlerini, üçüncü düzey ayrıntılı hizmeti gösterir. Dördüncü düzey ise her ne kadar kodlanmış bir standart olmasa da kamu kurum ve kuruluşların ürettiği hizmetlere ilişkin yürüttükleri projeleri izlemek için kullanılmaktadır.

Fonksiyonel sınıflandırma kurumun faaliyet türlerini gösterir.

Fonksiyonel sınıflandırma dört düzeyden oluşur, birinci düzeyi iki haneli, ikinci ve üçüncü düzeyi tek haneli, dördüncü düzeyi ise iki haneli rakamla kodlanır.

Birinci düzey, on gruba ayrılmış olan Devlet faaliyetlerinden il özel idaresi, belediye, bağlı idare ve birliklerin gördüğü hizmetleri; ikinci düzey, bu hizmetlerin bölündüğü programları; üçüncü düzey, nihai hizmetleri ihtiva eder. Dördüncü düzey,

muhtemel ihtiyaçlar için boş bırakılmış olup, projeler dördüncü düzeyde takip edilebilir.

Birinci düzey fonksiyonel kodlar ve hizmetler;

01 Genel Kamu Hizmetleri

02 Savunma Hizmetleri

03 Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri

04 Ekonomik İşler ve Hizmetleri

05 Çevre Koruma Hizmetleri

06 İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri

07 Sağlık Hizmetleri

08 Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri

09 Eğitim Hizmetleri

10 Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri

Kurumun bu hizmet gruplarından hiç birine girmeyen faaliyetleri, nitelik itibari ile en yakın olan gruba dahil edilir.

Nüfusu 5.000'in altında olan kasaba belediyelerinde; ekonomik sınıflandırma içerisinde yer alan "Personel Giderleri", "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Piriimi Giderleri", " Yolluklar" ve "Tedavi ve Cenaze Giderleri", fonksiyonel sınıflandırmanın "01-Genel Kamu Hizmetleri" içerisinde (3.9 kodunda) gösterilebilir.

İl özel idareleri ve belediyelerin ana fonksiyonu "01 Genel Kamu Hizmetleri", diğer kurumların ana fonksiyonu ise ağırlıklı olarak gördüğü hizmettir. Özel kalem ve denetim birimleri kurumun ana fonksiyonunda kodlanır.

Kurumlar, Maliye Bakanlığınca Genel Bütçe için belirlenen üç düzey fonksiyonel kodlardan sadece kendi faaliyetlerine ilişkin kodları kullanırlar.(Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği)

Tablo 3: Fonksiyonel Sınıflandırma

I	II	III	IV	AÇIKLAMA
01				Genel Kamu Hizmetleri
	3			Genel Hizmetler
		9		Diğer Genel Hizmetler

Bornova Belediyesi Özel Kalem Müdürlüğünün Fonksiyonel Kodlaması

2.2.3. Finansal Sınıflandırma

Kamu idarelerinin harcamalarının hangi kaynaktan finanse edildiği yani bütçe kaynağını gösteren ve 8 tane standart bütçe kaynağı tipi olan sınıflandırmadır.

Finansman tipi sınıflandırma, harcamanın hangi kaynaktan karşılandığını gösterir. Finansman tipi kodlama tek düzeyden oluşur ve tek haneli rakamla kodlanır.

Finansman tipi kodlar

1-Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

2-Özel Bütçeli İdareler

3-Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

4-Sosyal Güvenlik Kurumları

5-Mahalli İdareler

6-Özel Ödenekler

7-Dış Proje Kredileri

8-Bağış ve Yardımlar

Kurumların gördüğü hizmetlerin finansmanı; kendi öz kaynakları ile sağlanıyorsa Mahalli İdareler, dış proje kredileri ile sağlanıyorsa Dış Proje Kredileri, bağış ve yardımlardan sağlanıyorsa Bağış ve Yardımlar kodu ile kodlanır (Mahalli İdareler bütçe ve muhasebe yönetmeliği).

2.2.4. Ekonomik Sınıflandırma

Kurumların yaptığı harcamaların ekonomik ve mali anlamda çeşitlerini, Standart hale getirilmiş ekonomik dört düzeyde ki kodlardan uygun olanın seçilerek sınıflandırılmasıdır.

Ekonomik sınıflandırma, kurumların faaliyetlerinin ekonomik ve mali anlamda çeşitlerini gösteren bir sınıflandırmadır.

Ekonomik sınıflandırma dört düzeyden oluşur, birinci düzeyi iki haneli, iki ve üçüncü düzeyi tek haneli, dördüncü düzeyi ise iki haneli rakamla kodlanır.

Birinci düzey ekonomik kodlar

01 Personel Giderleri

02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri

03 Mal ve Hizmet Alımı Giderleri

04 Faiz Giderleri

05 Cari Transferler

06 Sermaye Giderleri

07 Sermaye Transferleri

08 Borç Verme

09 Yedek Ödenek

Kurumlar, Maliye Bakanlığınca Genel Bütçe için belirlenen dört düzey ekonomik kodlardan sadece ihtiyaç duydukları kodları kullanırlar (Mahalli İdareler bütçe ve muhasebe yönetmeliği).

2.3. EKONOMİK SINIFLANDIRMA YAPISI

2.3.1. Gelirler

Anayasanın 127. Maddesinde Mahalli İdarelere görevleri ile orantılı gelir sağlanır hükmü yer almaktadır. Bu amaçla, Belediye gelirleri, 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ve 1319 Sayılı Emlak Vergisi kanunu kapsamında tahsil edilen vergi, resim, harç, harcamalara katılım payları, kanunla toplanması amacı ile belediyelere verilmiştir. Diğer taraftan Belediyelere genel bütçeden verilen paylar, belediyelerin hizmet karşılığı aldığı gelirler, Sermaye niteliğindeki belediye taşınır ve taşınmazların satışı, kiraya verilmesi, Belediyeler tarafından kişi veya kuruluşlardan alınan bağış ve yardımlar belediye gelirlerinin başlıca kalemlerini oluşturmaktadır.

Belediye gelirleri öz gelirler ve diğer gelirler olarak iki başlık altında toplanmaktadır. Öz gelirleri, Belediyelerin kendi tahsil ettiği vergi, resim, harç, katılım payları, sermaye satışları, kiralama gelirleri, hizmet gelirleri oluşturmaktadır. Bunların dışında kalanlar belediye gelirlerinin hatırı sayılır bir yüzdeliğe sahip Merkezi hükümetten gelen paylar ve alınan bağış ve yardımlar gelmektedir.

Gelirin Ekonomik Kodlarının Açıklamaları

Konusu itibariyle birinci düzey ana kod olmak üzere ikinci, üçüncü ve dördüncü düzeyde kaydedilecek gelirlerin tahsilatın izlendiği kodlama düzenidir.

Birinci düzeyde yer alan gelir grupları ile bunun altında II. III. Ve IV. Düzeylerde yer alacak detay kodlar ve bu bölümlere gelir kaydedilecek olan tahsilatlar aşağıda belirtilmiştir. Ayrıca, gelirin sınıflandırmasında kullanılacak tüm ekonomik kodlar ekli listelerde yer almaktadır.(Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.1. Vergi Gelirleri

Anayasada belediyelere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlanır denilmektedir. Belediyelerin 01 vergi gelirleri kapsamına giren gelir kalemleri 1319 sayılı Emlak vergisi kanunu kapsamında emlak vergisi gelirleri ve 2464 sayılı Belediye Gelirler kanununa göre toplanan vergi, resim, harç ve katılım paylarıdır. Vergi gelirleri kapsamında toplanan belediye gelirleri, öz gelirleri oluşturan kalemler arasındadır. Bu kısımda yer alan belediye gelirlerinin tarh tahakkuk tebliğ ve tahsil şekli gelirin ilgili olduğu kanunda gösterildiği şekliyle yapılmaktadır.

Vergiler Devletin; kamu otoritesine dayanarak ve kamu amaçları için, zorunlu, karşılıksız ve geri ödemesiz olarak yaptığı tahsilatlarını içermektedir. Vergi gelirleri, vergilerden alınan cezalarla birlikte, cezaların ödenmemesinden veya geç ödenmesinden doğan faiz ve cezaları da kapsar. Ancak, yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar uygulama problemleri nedeniyle vergilere ilişkin cezalar ve faizler ayrı bölümlerde izlenecektir.

Devlete zorunlu olarak verilen borçlar ya da ekonomik konjoktüre müdahale amacıyla toplanan ve daha sonra geri ödenecek olan, Devlete yapılan zorunlu ancak tahsili mümkün ödemeler ise finansmanın bir parçası olarak gösterilecektir.

Devletin vatandaşa sağladığı hizmetler karşılığında bu hizmetlerin maliyeti ile herhangi bir oransallık gözetilmeksizin alınan ücret ve harçlar da vergilere dahil edilecektir.

Vergiler dönem içinde yapılan vergi iadeleri ile düzeltici ayarlamalardan arındırılarak net biçimde gösterilir. Vergi tahsilinden sonra vergi yükümlüsüne yapılan geri ödemeler yalnızca, daha önce yapılan yanlış vergilendirmelere veya ilgili mevzuatına göre iade edilmesi gereken tutarlara ilişkindir.

Vergileri tahsil eden yönetim organından başka herhangi bir yönetim organına dağıtılmayan vergiler, vergiyi tahsil eden yönetim organının geliri olarak kaydedilmelidir. Vergileri tahsil eden yönetim organından başka herhangi bir

yönetim organına pay verilmek suretiyle dağıtılan vergilerde de; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 37 nci maddesi hükmü çerçevesinde, vergiyi tahsil eden yönetim organının geliri olarak kaydedilecek ve karşılığında verilecek paylar bu amaçla bütçelerine konulacak ödeneklerden karşılanacaktır.

Vergiler, matrahın niteliğine göre ya da vergiyi doğuran olayın türüne göre sınıflandırılabilir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.2. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Teşebbüs ve Mülkiyet gelirlerine, Belediyelerin, gayrimenkullerinin veya gayrimenkullerinin kiraya verilmesi veya kullanılması, belediye tarafından verilen hizmetlerin belediye meclisleri tarafından belirlenen ücretler karşılığı alınan hizmet gelirleri girmektedir.

Bu bölüm, Devletin sahip olduğu mülklerden, teşebbüslerden, mali ya da gayri maddi aktiflerden sağlanan gelirlerden, idarelerin sundukları belirli hizmetler karşılığında tahsil ettikleri gelirlerden, malların kullanma veya faaliyette bulunma izni karşılığı tahsil edilen gelirlerden, mal satış (sermayeye dahil olması gerekenler hariç) gelirlerinden, KİT ve kamu bankaları gelirlerinden, kira gelirlerinden ve bunun gibi diğer gelirlerden oluşur (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.3. Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler

Kamu veya özel kuruluşlar veya gerçek kişiler tarafından, belediye tarafından yürütülen hizmette kullanılmak üzere şartlı veya şartsız olarak bağışladıkları ayni ve nakdi yardım ve bağışlardır. Yardım ve bağışlar projersiz veya proje karşılığı olabileceği gibi nakit veya ayni olarak yapılarak bütçeye gelir kaydedilir.

Alınan bağış ve yardımlar, karşılıksız, geri ödemesiz ve zorunluluk esasına dayanmayan tahsilatları kapsar. Alınan bağış ve yardımların kredilerden farkı belirli bir vade sonunda geri ödeme yükümlülüğü getirmemesidir. Ayni olarak edinilenler bütçe geliri olarak kaydedilmeyecektir.

Ayrıca, Genel bütçe kapsamındaki idarelerin kamu görevi ve hizmeti dışında ilgili mevzuatında belirtilen faaliyetlerden sağlanarak aynı mevzuatla belirlenen

hizmetlerde kullanılmak üzere tahsis edilen ve bütçelerinde karşılığı “6-Özel ödenekler” finansman tipi kodla gösterilen kaynaklar bu bölümde “04.6 Özel Gelirler” başlığı altında izlenecektir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.4. Diğer Gelirler

Bu gelir kalemi başka bir yerde sınıflandırılmayan ve oldukça çeşitli gelirleri kalemlerinden oluşur. Bu sınıflandırmaya giren en önemli kalem Merkezi Hükümetten gelen iller bankası payı oluşturmaktadır. 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca tahsil edilen harcamalara katılım payları, Belediyelerin likidite amaçlı bankalarda tuttuğu nakdi paralarının değerlendirilmesi sonucu elde ettiği faiz gelirleri, alacağın aslına bağlı kalınarak ilgili kanunlar uyarınca uygulanacak gecikme faizi, gecikme zammı gelirleri, 5326 sayılı Kabahatler kanunu, 3194 Sayılı İmar Kanunu, 1608 sayılı zabıta kanunu uyarınca belediye encümenince kesilen para cezaları ve vergi cezaları tahsilatı bu kaleme gelir kaydedilir.

2.3.1.5. Faiz Gelirleri

Mali varlıkların ödünç verilmesi karşılığında elde edilen faiz gelirleri ile gecikmiş ödemelere ilişkin faizler ve alacaklara ilişkin faizler bu bölüme gelir kaydedilecektir.

GFS’te yer alan tasnife uymamakla birlikte vergi, resim ve harçlara ait gecikme faizleri de yeni bir düzenleme yapılmıyaya kadar bu bölümde izlenecektir.

Dördüncü düzeyde faizin kaynağına göre bir tasnif yapılmış olup, bu detaylara ilişkin kodlar ekli listede sayılmıştır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.6. Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar

Kamu harcamalarına katılma payı olarak tahsil edilecek tutarlar ile yönetim giderlerine katılma payı veya diğer paylar şeklinde tahsil edilen tutarlar bu bölümde izlenecektir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.7. Para Cezaları

Para cezaları mahkemeler veya yetkili diğer idari birimler tarafından yasaların veya idari kuralların ihlali nedeniyle uygulanan zorunlu ödemelerdir. Bu cezalar, vergi cezaları, yargı cezaları, trafik cezaları olabileceği gibi çeşitli idari para cezaları da olabilir.

Belirli bir vergiyle ilgili olan düzenlemelerin ihlali için alınan para cezaları da kural olarak o vergiyle beraber kaydedilmelidir. Ancak, faizler bölümünde bahsedildiği üzere GFS'te yer alan tasnife uymamakla birlikte vergi, resim ve harçlara ait cezalar da yeni bir düzenleme yapıncaya kadar bu bölümde izlenecektir.

Dördüncü düzeyde, cezanın kaynağına göre tasnif yapılmış olup, bu kodlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.8. Sermaye Gelirleri

Belediye ait gayrimenkullerini oluşturan bina, arsa, araziler, menkullerini oluşturan araç gereçler ile kıymetli menkullerinin ilgili kanunlarına uygun olarak satışından elde ettikleri gelirlerinin bu kaleme kaydedilir.

Devleti sahip olduğu sabit sermaye varlıklarının, arsa, arazi ve gayri maddi varlıkların satışından elde edilen gelirler sermaye geliri olarak bu ana bölümde sınıflandırılacaktır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.9. Alacaklardan Tahsilat

Kamu kurumları tarafından başka kamu kurum ve kuruluşlara kamusal amaçla yapılacak faaliyetlerinde kullanılmak üzere verilen krediler ve borçların daha sonra geri ödeme yaptıklarında bu kaleme gelir kaydedilmek üzere kullanılan bütçe gelir kalemidir.

Devlet tarafından kamusal amaçlarla bir mali hakka ya da taahhüde dayalı olarak verilen krediler, alınan hisseler borç verme bölümüne kaydedilecek, öte yandan

verilen bu borçlara karşılık daha sonra Devlete yapılan geri ödemeler, satılan hisselerinden elde edilen gelirler ise bu bölüme dahil edilecektir. Verilen borçlar harcamalar bölümde sınıflandırılırken geri ödemeler ise gelirler bölümüne dahil edilecektir. Bu kapsamda, ikraz ve tavizlerden geri tahsil edilen tutarlar da (sadece anapara) bu bölüme kaydedilecektir.

Harcamaların sınıflandırmasında yer alan “Borç Verme” ye benzer detaylara yer verilmiştir. İkinci düzeyde yurtiçi ve yurt dışı olarak ikiye ayrılırken tahsilatlar üçüncü düzeyde borcun verildiği kesime göre gruplandırılmıştır. Yurtiçi tahsilatlar bütçe türüne göre gruplandırılmıştır. Öte yandan, dış ülkelere, uluslararası kurum ve kuruluşlara veya yurt dışına verilen diğer borçlardan geri ödemeler bu bölüme gelir kaydedilecektir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.1.10. Red ve İadeler

Tahsilatı yapılarak bütçeye gelir kaydedilen kalemlerin daha sonra bu gelirlerin gerekli çalışmalar veya yargı sonuçlarından sonra verilen karar neticesinde tahsilatının yersiz veya yanlış olmasından dolayı tahsil zaman aşımını göz önünde bulundurularak bu gelirlerin ilgili kişi veya kuruluşlara iade edilmesi ile ilgili olarak kullanılan kalemlerdir.

Bütçe tahmini yapılırken tahmin edilen bütçeden red ve iade tahmini düşüldükten sonra net gelir bütçesine ulaşılırken, gelir kesin hesaplarında ise tahsilattan red ve iadeler düşüldükten sonra net tahsilata ulaşılır.

Analitik bütçe sınıflandırmasının program bütçe sınıflandırmasından ayrıldığı önemli noktalardan birisi de red ve iadeler bölümüdür. Program bütçede red ve iadeler için bütçede ödenek bulundurulur ve yapılan red ve iadeler bütçeye gider kaydedilirdi. Ancak, bu ödemeler niteliği itibarıyla gider kabul edilebilecek ödemeler olmadığından bütçelerde bu ödemeler için ödenek tahsis edilmeyecek ve iadesi gereken tutarlar muhasebe sisteminden yapılacaktır. Öte yandan, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin topladığı vergi, resim, harç ve benzeri gelirlere diğer idare, kurum ve

kuruluşlara verilecek paylar ile kullanılmadığı veya amaç dışı kullanıldığı için geri istenilen bağış ve yardımlar, bütçeye gider kaydıyla ödenir.

Red ve iadeler ikinci düzeyde vergi gelirleri, sosyal güvenlik gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler, diğer gelirler sermaye gelirleri olarak gruplandırılmış üçüncü ve dördüncü düzeyde ise, bu gelirlere ilişkin olarak yukarıda yapılan sınıflandırmaya göre bir tasnif yapılmıştır.

Red ve iade hangi gelir türünden kaynaklanıyorsa detayda aynı gruba negatif (-) gelir olarak kaydedilecektir. Sonuçta gelirlerin toplamından red ve iadeler düşülerek net gelir rakamına ulaşılmış olacaktır. (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi)

2.3.2. Giderler

Belediyelerin, gider bütçe tahminlerine ilişkin yaptığı harcamalardır. Giderler personel giderleri, cari harcamalar, yatırım harcamaları, borç verme, cari transferler başlığı altında toplayabiliriz.

Giderin Ekonomik Kodlarının Açıklamaları

Giderlerin ekonomik sınıflandırması dört düzeyden oluşmakta olup, gider bütçeleme düzeyi ise ekonomik iki düzeydir. I. Düzey harcamanın ana türünü belirlemekte olup II. III. ve IV ana harcamaların detaylarını göstermektedir.

Birinci düzeyde yer alan harcama grupları ile bunun altında II. III. ve IV. düzeylerde yer alacak detay kodlar ve bu bölümlere gider kaydedilecek olan harcamalar aşağıda belirtilmiştir. Ayrıca, harcamanın sınıflandırmasında kullanılacak tüm ekonomik kodlar ekli listelerde yer almaktadır. (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi)

2.3.2.1. Personel Giderleri

Belediye norm kadrosuna uygun olarak memur, sözleşmeli memur, işçi kadrosunda çalışan sürekli ve geçici işçi ile geçici personel ve belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri huzur hakları ödemeleri personel giderlerini oluşturmaktadır.

Bu bölüm, kamu personeli ile kamu personeli olmasa bile bunlar gibi çalıştırılan veya hizmetinden faydalanılan kişilere veya diğerlerine bordroya dayalı olarak nakden yapılan ödemeleri kapsayacaktır.

Aynı nitelikteki ödemeler “Mal ve Hizmet Alım Giderleri” ne, Devletin işveren sıfatıyla sosyal güvenlik kurumlarına ödediği primler ise “Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri” bölümüne dahil edilecektir.

Personel giderlerinin ikinci düzeyinde çeşitli personel kanunlarına göre çalıştırılanların istihdam çeşitleri ile çalıştırılma veya hizmetinden yararlanma yöntemleri esas alınarak; memurlar, sözleşmeli personel, işçiler, geçici personel ve diğer personel olarak beş grupta sınıflandırılmıştır. Üçüncü düzey, ödeme türlerine göre sınıflandırılmıştır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.2. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri

Belediye norm kadrosuna uygun olarak çalışan memur, sözleşmeli memur, işçi kadrosunda çalışan sürekli ve geçici işçi ile geçici personel ve belediye başkanının hem çalışan hem de kurum adına sosyal güvenlik kurumuna ödenen prim giderleri oluşturmaktadır.

Emeklilik sigortasına ilişkin;

- Sosyal Güvenlik Kurumuna işveren hissesi olarak ödenecek sosyal güvenlik primleri ile kurum tarafından ödenen fiili hizmet müddeti zamlarına ilişkin işveren payları ve işveren tarafından ödenecek kısa vadeli sigorta kolları primleri,
- Ders ücreti karşılığında görevlendirilmiş memur olmayan kişilere ilişkin işveren payları,
- Usta öğreticiler için ödenecek primler,
- Aday çırak, çırak ve öğrenciler için ödenecek primler,
- Cezaevleri iç hizmetlerinde çalıştırılan hükümlüler için ödenecek primler,
- Mevzuatı gereğince ödenmesi gereken pay ve hisseler,
- Mevzuatı gereğince kurum tarafından işsizlik sigortası fonuna ödenecek işveren

işsizlik sigortası primleri,

- Sağlık sigortası primleri,

giderleri bu bölüme gider kaydedilecektir-

Personelden kesilen primler ise, önceden olduğu gibi personel giderlerine dahil edilecektir.

İşveren sıfatıyla ödenecek sigorta prim ödemeleri, 1. düzeyde “02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” altında, 2. düzeyde istihdam türüne göre detaylandırıldıktan sonra 3. düzeyde “6-Sosyal Güvenlik Kurumuna” kodu ile 4. düzeyde “01- Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri” ekonomik kodunda yer alacaktır.

5510 sayılı Kanunda belirtilen prime esas kazanç ve sağlık primine ilişkin işveren hissesine ait oran üzerinden hesaplanacak ödenekler, 1. düzeyde “02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” altında, 2. düzeyde istihdam türüne göre detaylandırdıktan sonra 3. düzeyde “6-Sosyal Güvenlik Kurumuna” kodu ile 4. düzeyde “02- Sağlık Primi Ödemeleri” ekonomik kodunda yer alacaktır.

5510 sayılı Kanun gereğince, genel sağlık sigortası kapsamında olmayan ancak ilgili mevzuatı gereğince tedavi ve ilaç giderleri kurumları tarafından karşılanması gerekenlerin giderleri ise “03.9- Tedavi ve Cenaze Giderleri” ekonomik kodunda yer alacaktır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.3. Mal ve Hizmet Alım Giderleri

Belediye faaliyetlerinde kullanılmak üzere alımı yapılan cari nitelikteki mal alımları, kira giderleri, hizmet alımları (hizmet alımlarında personele dayalı hizmet alımları bu kapsamdadır) temsil tören giderleri, görev giderleri, taşınır ve taşınmazların küçük bakım onarım giderleri buradan takip edilmektedir.

Faturalı olarak veya ilgili mevzuatına uygun şekilde belgelendirilerek alınan mal ve hizmet bedellerini kapsayacaktır. Devletin karşılığında herhangi bir mal veya hizmet almadığı karşılıksız ödemeler ile sermaye giderleri kapsam dışındadır.

Bu bölüm, büro malzemesi alımları, kira, yakıt, elektrik ödemeleri ile parasal limitlere bakılmaksızın rutin bakım-onarım ödemelerini, telefon vb. haberleşme

giderlerini, yolluk giderlerini, taşıma giderlerini, düşük değerli veya bir yıldan az kullanım ömrü olan ekipmanlar için yapılan ödemeler ile çeşitleri ve açıklamaları ekli listelerde ve bu rehberin ilerleyen bölümlerinde ifade edilen benzeri giderleri kapsayacaktır.

Bu bölüme dahil edilmesi gereken malların alım bedelleri (diğer bir ifadeyle aynı sözleşme kapsamında ve/veya aynı faturada toplam bedel) içinde bunların taşınması ve benzeri işlerin de dahil olduğu durumlarda bu gibi giderler de aynı ekonomik koda gider kaydedilecektir. Ancak, taşıma gibi hizmetlerin ayrıca temin edilmesi ve bedellerinin de ayrı faturalarda yer alması durumunda bu giderler ilgisine göre 03.5.3.03 Yük Taşıma Giderleri veya diğer ekonomik kodlara gider kaydedilecektir.

Uluslararası sınıflandırma standartlarında da “cari gider” olarak kabul edilen savunma harcamaları, sermaye için belirlenen limiti geçse dahi yatırım programlarında yer almayacak, mal ve hizmet alım giderlerine dahil edilecektir. Ancak, askeri lojmanlar sermaye bölümünde sınıflandırılacak ve yatırım programına dahil edilecektir.

Ayrıca, askeri lojmanlar dışında kalan inşaatlar, askeri amaçlı dayanıklı ve dayanıksız mallar ve ekipmanlar da bu bölümde yer alacaktır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.4. Faiz Giderleri

Belediyeler, yapacakları faaliyetlere ilişkin Belediye meclisi kararı ile ilgili kanunlar uyarınca ayni ve nakdi olarak iç ve dış borçlanma yapabilmektedir. Borçlanmaya ilişkin aldıkları kredilere karşılık ödedikleri faizler bu gider kaleminde izlenmektedir.

Faiz, ödünç alınan paranın kullanımı karşılığında yapılan ödeme olarak tanımlanır. Bu itibarla, faiz ödemeleri finansman bölümünde sınıflandırılan borç alınan paranın anapara geri ödemesinden ve borçlanma için ödenen komisyon ve ihraç giderlerinden ayrılır.

Kanunların verdiği yetkiye dayanılarak Devlet nam ve hesabına TL veya dövize endeksli olarak yapılan iç borçlanmalar ile yine Devlet adına Hazine Müsteşarlığı'nca dış finansman sağlayan yabancı ülkeler, ülkelerce oluşturulan

birlikler, resmi finansman fonları, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ile uluslararası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar, alıcı veya satıcı kredisi sağlayan kuruluşlar ile firmalardan sağlanan borçlanmalar karşılığında oluşan faiz giderleri ve peşin ödenen faiz anlamında olan ıskonto giderleri bu kategoride izlenir.

Devlet borçlarına ilişkin faiz ödemeleri (ıskonto giderleri dahil) bu bölümde yer alacaktır. Borçlanmaya ilişkin olarak ödenen komisyon ve ihraç giderleri ise mal ve hizmet alımları kapsamında 03.5.6 bölümünde gösterilecek olup, bu ödemeler sadece Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yer alacaktır.

Faiz, dönemler içerisinde sürekli olarak birikmekle birlikte, ödendiği zaman bütçeye gider olarak yazılmalıdır. Faizin önceden düşüldüğü iskontolu işlemlerde faiz, ihraç fiyatı ile geri ödeme fiyatı arasındaki farktır. Bu kategori, Devletin garantör veya kefil olarak başkalarının ödenmemiş borçları üzerinden ödediği faizi kapsamaz. Böyle bir ödeme, Devletin ödünç verme işlemi olarak sınıflandırılır.

Başkalarının faiz giderlerini ödemelerine yardımcı olmak için Devlet tarafından karşılıksız olarak yapılan ödemeler (transferler) bu bölümde değil, cari transferler bölümünde sınıflandırılmalıdır.

Faiz ödemeleri, sadece Hazine Müsteşarlığı bütçesinde yer alacağından detay açıklamalara girilmeden başlıklar halinde sıralanmakla yetinilecektir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.5. Cari Transferler

Herhangi bir harcamaya bağlı olmaksızın, karşılıksız olarak kişi ve kuruluşlara yapılan parasal nitelikli ödemeler bu kalemden izlenmektedir. Görev zararları, hazine yardımı, kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler, hane halkına yapılan transferler, gelirlerden ayrılan paylar belediyelerin kullandığı ekonomik 2. Düzey giderlerdendir.

Sermaye birikimi hedeflemeyen ve cari nitelikli mal ve hizmet alımını finanse etmek amacıyla karşılıksız olarak yapılan ödemelerdir. Aynı işlemler analitik bütçe sınıflandırmasının kapsamı dışında olduğundan aynı nitelikteki transferler bu

kapsamda yer almayacaktır. Transferler nihai olarak kimin yararlandığına göre değil kime ödendiğine göre sınıflandırılmalıdır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.5. Sermaye Giderleri

Kamu kurum ve kuruluşların sermaye nitelikte mal alımları, sermaye nitelikteki yapım işi harcamaları, sermaye nitelikteki taşınmaz bakım ve onarımları bu gider kalemini oluşturmaktadır. Bu gider türünde yapılan harcamalar sonucunda, kurumun sermaye nitelikteki gayrimenkullerinde artış ve değer artışı oluşmaktadır.

Daha geniş açıklaması “Tanımlar” bölümünde yapıldığı üzere, sermaye harcamaları, sabit sermaye edinimleri, gayrimenkuller ya da gayri maddi aktiflerin edinimi için yapılan ve Devlet mal varlığını artıran ödemelerdir.

Ayrıca, taşınmaz mal yapımı ile bakım-onarımının gerektirdiği yıkım ve enkaz temizleme işleri de bu kapsamda değerlendirilecektir.

Bu ödemeler, her yıl bütçe kanunlarıyla belirlenecek asgari limitin üzerinde olmalıdır ve kullanım ömürleri bir yıl veya daha uzun olmalıdır. (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi)

2.3.2.6. Sermaye Transferleri

Bir kamu kuruluşunun başka bir kamu kurum ve kuruluşuna veya vatandaşlara sermaye birikimi amacıyla transfer edilen sermaye harcaması bu kaleme gider yazılmaktadır.

Bütçe dışına sermaye birikimi amaçlayan veya sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla yapılan karşılıksız ödemelerdir. Transferin cari nitelikli mi yoksa sermaye nitelikli mi olduğunu belirlemek için cari harcama – sermaye harcaması ayırımında kullanılan kriterler dikkate alınmalıdır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.7. Borç Verme

Likidite yönetimi veya kazanç sağlama amaçları dışında mali hakka dayanan veya Devletin teşebbüs mülkiyetinde hisse katılım amaçlı yapılan ödemeler bu kaleme gider kaydedilir.

Bir mali hakka dayanan veya Devletin teşebbüs mülkiyetinde hisse (sermaye) katılımına neden olan ve likidite yönetimi veya kazanç sağlama amaçları dışında kamusal amaçlarla yapılan ödemeleri kapsar.

Devletin verdiği borçların geri ödenmesinden (diğer bir ifadeyle borçların tahsilatından) veya Devletin elindeki hisselerin satışından elde edilen gelirler ise verilen borçlardan düşülerek kaydedilmeyecek, gayrisafilik prensibine göre “gelirlerin ekonomik sınıflandırması” bölümünde ayrı olarak izlenecektir.

Devlet tarafından verilen krediler, alınan hisseler borç verme olarak sınıflandırılırken KİT’lerin görev zararları cari transferler içerisinde sınıflandırılacaktır (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.2.8. Yedek Ödenekler

Gelir tahmini bütçesinin %5 inden az, % 10 u geçmeyecek şekilde bütçeye yedek ihtiyat gereği yedek ödenek koyulur. Yıl içinde bütçede öngörülmeyen hizmet ve mal alımları için veya ödenek koyulduğu halde yetmeyen ödeneklere eklenmek üzere yedek ödenekten ihtiyaç doğrultusunda kullanılır. Buradaki amaç ödenek yokluğundan dolayı hizmetlerin aksamasının önüne geçilmesidir.

Bütçede başlangıçta öngörülemeyen hizmetlerin karşılığı olmak üzere veya yıl içi gelişmeler neticesinde yapılan tahminlerde sapmalar olması ihtimaline karşılık hizmetleri aksatmamak amacıyla ihtiyat olarak ayrılan ödeneklerdir. Merkezi yönetim bütçesi için sadece Maliye Bakanlığı bütçesinde yer almaktadır. Merkezi yönetim bütçesinin dışında kalan idareler ise kendi bütçeleri içinde yedek ödeneklere yer verebileceklerdir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.3.3. Finansman

Bütçe hazırlanırken gelir ve gider bütçesinin denk hazırlanması esas alınır. Ancak gider bütçesinin gelir bütçesinden fazla ise bütçenin denkliğinin sağlanması için borçlanma yoluyla veya varsa bir önceki yıldan nakit devri ile denklik sağlanır. Diğer taraftan gelir bütçesi gider bütçesinden fazla olması durumunda ise bu nakit fazlalığı ilgili yerlerde gösterilir.

(1) Bütçe denkliğinin sağlanmasında bütçe gelirleri esas alınır. Gelirlerin giderleri karşılamaması halinde aradaki fark, ilk olarak gider bütçesinde öngörülen tertiplerden indirim yapılması ya da yeni gelir kaynakları bulunması suretiyle giderilmeye çalışılır. Buna rağmen denklik sağlanamamış ise, borçlanma yoluna gidilerek veya varsa önceki yıldan nakit devri yoluyla bütçe denkliği sağlanır.

(1) Bütçenin hazırlanmasında;

a) Bütçe açığı ortaya çıkar ise ve bu açık borçlanma yoluyla kapatılacaksa yapılacak borçlanma tutarı,

b) Bütçe açığı ortaya çıkar ise ve bu açık önceki yıldan nakit devri yoluyla kapatılacaksa devreden nakit tutarı,

c) Bütçe fazlası ortaya çıkar ise, bu fazlanın nasıl değerlendirileceği,

ç) Alınan borçların ana para ödemeleri,

Finansmanın Ekonomik Sınıflandırması Cetvelinde gösterilir.

(2) Alınan borçlar ile bu borçların ana para ödemeleri gelir ve gider bütçelerinde gösterilmez. Alınan borçların faiz tutarları gider bütçesinin faiz giderleri tertibinden ödenir (Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi).

2.4 Kesin Hesap

Mali yılın bitiminden sonra ilgili yılın bütçesine ve mevzuatlarına uygun olarak, yapılan harcamaların ve tahsil edilen gelirlerin gösterildiği raporlara kesin hesap denir.

Kesin hesaplar mali yılın bitiminden sonra mali hizmetler birimi tarafından hazırlanır. Belediye başkanı tarafından Nisan ayı içinde encümenine sunulur. Encümen

kesin hesabı en geç nisan ayı sonuna kadar inceleyerek görüşü ile birlikte Mayıs ayı meclisinde görüşülmek üzere Belediye başkanına sunar.

Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesi hususu bütçe ile aynıdır. Kesin hesabın mecliste görüşülme süresi beş gündür. Büyükşehir ilçe belediyelerinin kesin hesapları bütçede olduğu gibi ayrıca Büyükşehir belediye meclisinde görüşülmez ancak Büyükşehir belediye başkanına gönderilir. Haziran ayı sonuna kadar da Sayıştay Başkanlığına gönderilir.

Kesin hesabı oluşturan cetveller

1. Bütçe Giderleri Kesin Hesap Cetveli
2. Bütçe Gelirleri Kesin Hesap Cetveli
3. Finansmanın Ekonomik Sınıflandırması Kesin Hesap Cetveli
4. Bilanço
5. Görev Yapan Muhasebe Yetkililerine Ait Liste
6. Gerek duyulan diğer belgeler

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın temel amacı, Türkiye'deki belediyelerin ekonomik bütçe yapısındaki gelir, gider ve bütçe dengesi kalemlerinin yapısal bir analizini yapmaktır. Bu analiz çerçevesinde iki temel araştırma sorusu ve ilgili hipotezler test edilecektir. Bunlar, belediyelerin türleri ile buldukları coğrafi bölge kıstaslarıdır. Burdan hareketle, belediyelerin tür ve coğrafi konum temelli bütçe yapıları karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmada temel esas ise nüfus faktörüdür. Çalışma kapsamında hesaplanan değişkenler temelde nüfusa bölünerek normalleştirilmiştir. Bu şekilde karşılaştırma olanağı bulunmuştur. Normalleştirme işlemi için nüfus faktörü ile beraber bazı değişkenlerde Milli Gelir unsuru kullanılmıştır.

Araştırma iki temel araştırma sorununun incelenmesi üzerindedir. Bu sorular;

1. Belediye bütçe yapıları belediye türlerine göre farklılık göstermekte midir?
2. Belediye bütçe yapıları belediyelerin buldukları coğrafi bölgelere göre farklılık göstermekte midir?

Bu iki temel araştırma sorusu kapsamında geliştirilen hipotezlerin test edilebilmesi amacı ile ortalama farklılık testleri kullanılmıştır. Hesaplanan değişkenin normal bir dağılıma sahip olması durumunda ANOVA testi kullanılırken normal dağılmama durumunda ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Araştırma sorularından ikincisi olan coğrafi bölge faktörü ek bir analiz olarak ayrıca sadece örneklem sayısı uygun olduğundan büyükşehir ilçe belediyeler için yapılmıştır. Bu noktada, büyükşehir ilçe belediyelerinin coğrafi bölgelere göre farklılıkları ortaya konmuştur.

3.2. VERİ SETİ VE DEĞİŞKENLER

Araştırma kapsamında incelenen veri seti ilk defa bir bilimsel çalışmaya konu olacak olan belediyelerin ekonomik sınıflandırma esasına göre hazırlanmış bütçeleridir. Bu çalışmanın ilk defa yapılmasının sebebi bu veri setinin resmi herhangi bir kurum tarafından yasal mevzuatlar gereği yayınlanmıyor olmasıdır. Bilgi Edinme Kanunu kapsamında tüm belediyelere tek tek ulaşılarak ekonomik bütçe sınıflandırma kalemleri talep edilmiştir. Akademik yazında belediyelere ilişkin çalışmalar kavramsal (Kubalı, 1999; Yıldırım ve Ayrıçay, 2007; Köseoğlu, 2008; Erbaşı ve Güzel, 2009; Koyuncu, 2011; Ulutürk ve Köprülü, 2011) ve görgül nitelikte (Türkal, 1999; Bensghir, 2001; Zengin ve Kamalov, 2002; Güneş ve Akdoğan, 2007; Hazman, 2009; Kurnaz, Çetinoğlu ve Yaşa, 2011) olabilmektedir. Kavramsal olanlarda konunun fikirsel çıkarımları ele alınırken, görgül olanlarda ya tek bir belediye örneği (Türkal, 1999) veya konsolide belediye verileri (Güler, 1994) incelenmiştir. Bundan dolayı bu çalışmadaki sonuçlarının karşılaştırılabileceği bir çalışma bulunmamaktadır.

Araştırmaya dahil edilen bir belediye için nüfus faktörü önemli bir işlev görmektedir. Bu işlevlerden ilki analize dahil edilen bir belediyenin 100.000 ve üzeri bir nüfusa sahip olması gerekliliğidir. Bu kısıt, Türkiye'deki belediye sayısı yüksekliği, karşılaştırmanın yapılabilirliği ve ilgili verilerin toplanma süresi nedenlerinden alınmıştır. Nüfus faktörünün bir diğer işlevi ise hesaplanan değişkenlerinin ilgili belediye nüfuslarına oranlanmasıdır. Bunun temel sebebi, yasal mevzuat gereği bir yerde belediye organının faaliyet gösterebilmesi için kullanılan en önemli faktörün nüfus olmasından ileri gelir.

Türkiye'de toplam 2950 adet belediye bulunmaktadır. Bu belediyelerden 16 tanesi büyükşehir (son yasal düzenlemeler ile bu sayı 30'a çıkarılmıştır), 65 tanesi il merkez, 143 tanesi büyükşehir ilçe, 749 tanesi ilçe merkez ve 1977 tanesi belde belediyelerinden oluşmaktadır. Türkiye'de belediyelerin yüzde 70'inin nüfusu 5.000'nin altındadır. Belediyelerin yüzde 81'inin nüfusu ise 10.000'nin altındadır. Nüfusu 100.000 ve üzeri olan belediyelerin oranı da yüzde 5,32'dir. Bu orana karşılık gelen belediye sayısı ise 157 adettir.

Araştırmaya dahil edilebilen belediye sayısı 112 adettir. Bunlardan 14 tanesi büyükşehir, 25 tanesi il merkez, 66 tanesi büyükşehir ilçe ve 7 tanesi ilçe belediyeleridir. Analiz edilen belediye sayısının hedeflenen sayıya oranı yüzde 71'dir (112/157). Analiz 2013 yılı kesinleşmiş bütçe kalemleri üzerinden yapılmıştır. Bu sebeple 2013 yılı yasal mevzuatları esas alınarak belediye tür ve sayıları belirtilmiştir.

Tablo 4'de belediyelerin genel niteliklerini gösteren değişkenler gösterilmektedir. Buna göre, belediye türü dört farklı grup oluşturduğundan analizlerde kategorik değişken olarak tanımlanmıştır. Nüfus değişkeni ise sürekli bir değişken olarak bütçe kalemlerinin oranlanmasında kullanılmıştır. Kategorik yapıdaki bir diğer değişken ise coğrafi bölgelerdir.

Tablo 4: Belediyelerin Genel Niteliklerine Göre Değişkenler

Değişken Adı	Değişken Türü	Kodlama
Belediye türü	Kategorik	1: büyükşehir 2: il merkez 3: büyükşehir ilçe 4: ilçe
Belediye Adı	metin	metin
Nüfus	Sürekli Değişken	Nüfus
Bölge	Kategorik	1: marmara 2: ege 3: akdeniz 4: karadeniz 5: iç anadolu 6: doğu anadolu 7: güneydoğu anadolu

Tablo 5'de belediye bütçelerinin ekonomik sınıflandırma esasına göre düzenlenen bütçe gelir, gider ve finansman kalemleri yer almaktadır. Analiz kapsamında bu belediyelerin en yoğun kullandıkları kalemler özenle seçilerek, değişkenler oluşturulmuştur. Belediye gelirleri üç temel yapıda oluşmaktadır. Bunlar, özgelirler, merkezi yönetimden transferler ve kredilerdir (Güler, 1994). Ekonomik sınıflandırma

esasına göre gelir kalemleri, vergi gelirleri, sosyal güvenlik gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler, diğer gelirler, sermaye gelirleri, alacaklardan tahsilat, red ve iadeler (-); gider kalemleri, personel giderleri, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, faiz giderleri, cari transferler, sermaye giderleri, sermaye transferleri, borç verme, yedek ödenekler ve finansman kalemleri de iç borçlanma ve dış borçlanma şeklindedir. Finansman kalemleri belediyelerce çok az kullanıldığından analize dahil edilmemiştir.

Tablo 5: Belediyelerin Gelir Gider Finansman Kalemleri

Gelir (ekonomik sınıflandırma)kalemleri							
Vergi Gelirleri	Sosyal Güvenlik Gelirleri	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	Diğer Gelirler	Sermaye Gelirleri	Alacaklar dan Tahsilat	Red ve İadeler (-)
Gider (ekonomik sınıflandırma kalemleri)							
Personel Giderleri	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	Faiz Giderleri	Cari Transferler	Sermaye Giderleri	Sermaye Transferleri	Borç Verme Yedek Ödenekler
Finansman (ekonomik sınıflandırma kalemleri)							
iç borçlanma				dış borçlanma			

Tablo 6’da analiz kapsamında hesaplanan değişkenler gösterilmektedir. Buna göre, iki temel normalleştirme faktörü kullanılmıştır. Bunlar nüfus ile milli gelir değişkenleridir. Karşılaştırma yapılabilmesi ve belediyelerin oluşumunda nüfusun en önemli belirleyici olması bakımından bütçe kalemleri nüfusa bölünmüştür. Bu normalleştirme sonucunda belediyelerin tür ve coğrafi bölge farklılıkları ortaya konacaktır. Milli gelir değişkeni ise, özellikle toplam gelir, toplam gider, merkezi yönetim katkısı gibi anlam ifade eden değişkenler için normalleştirme faktörü olarak kullanılmıştır. Bu bütçe gelir ve gider kalemlerinin dışında bütçe gelir ve gider gerçekleşme oranları da ayrıca analiz edilmiştir. Bununla beraber, bütçe dengesi değişkeni de ilgili analiz yılı kapsamında karşılaştırılmıştır.

Tablo 6: Araştırmada Kullanılan Değişkenler

Hesaplanan Değişkenler	Türü	Kodu
Toplam Gelir / GSYIH	Sürekli	DE1
Toplam Gider / GSYIH	Sürekli	DE2
Merkezi Yönetim Katkısı / Toplam Gelir	Sürekli	DE7
Merkezi Yönetim Katkısı / GSYIH	Sürekli	DE8
Gelir Bütçe Gerçekleşme Oranı	Sürekli	DE9
Bütçe Gider Gerçekleşme Oranı	Sürekli	DE10
Vergi Gelirleri / Nüfus	Sürekli	GE1N
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus	Sürekli	GE3N
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus	Sürekli	GE4N
Diğer Gelirler / Nüfus	Sürekli	GE5N
Sermaye Gelirleri / Nüfus	Sürekli	GE6N
Personel Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI1N
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI2N
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI3N
Faiz Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI4N
Cari Transferler / Nüfus	Sürekli	GI5N
Sermaye Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI6N
Toplam Gelir / Nüfus	Sürekli	TGELIRN
Toplam Gider / Nüfus	Sürekli	TGIDERN
Toplam Özgelir / Nüfus	Sürekli	DE4N
Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus	Sürekli	DE6N
Bütçe Dengesi / Nüfus	Sürekli	BUTDENGEN

3.3. HİPOTEZLER

Araştırma kapsamında iki temel hipotez grubu oluşturulmuştur. Bunlar, nüfus ile normalleştirilmiş belediye gelir ve giderlerinin belediye türleri ve coğrafı bölgeler arasında farklılık göstermediği şeklindedir. Aşağıdaki biçimsel gösterimle de ifade edilebilir.

H_{N1} : nüfus ile normalleştirilmiş belediye gelirleri / giderleri belediye türleri arasında farklılık göstermez.

H_{A1} : nüfus ile normalleştirilmiş belediye gelirleri / giderleri belediye türleri arasında farklılık gösterir.

H_{N1} , birinci ana boş hipotez olarak; H_{A1} , ise birinci ana alternatif hipotez olarak oluşturulmuştur. Bu ana hipotez altında diğer gelir kalemleri için de alt hipotezler oluşturulup test edilmiştir.

H_{N2} : nüfus ile normalleştirilmiş belediye gelirleri / giderleri coğrafi bölgeler arasında farklılık göstermez.

H_{A2} : nüfus ile normalleştirilmiş belediye gelirleri / giderleri coğrafi bölgeler arasında farklılık gösterir.

H_{N2} , ikinci ana boş hipotez olarak; H_{A2} , ise ikinci ana alternatif hipotez olarak oluşturulmuştur. Bu ana hipotez altında diğer gelir kalemleri için de alt hipotezler oluşturulup test edilmiştir.

Bu iki temel hipotez grubundan ikincisi ek bir analiz ile sadece büyükşehir ilçe belediyeleri için de test edilmiştir. Bunun temel amacı, büyükşehir ilçe belediye sayısının bu analize olanak vermesidir.

3.4. ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

3.4.1. Belediyelerin Bölge ve Nüfus Dağılımları

Tablo 7’de örneklem içerisindeki belediyelerin bölge ve türlerine göre sayı dağılımları göstermektedir. Buna göre örneklemde en yoğun bölge yüzde 37,5 ile Marmara Bölgesi iken yoğunluğun en az olduğu bölge yüzde 2,7 ile Doğu Anadolu Bölgesi’dir. Belediye türü olarak da bakıldığında yüzde 58,9 ile büyükşehir ilçe belediyeleri örneklemde önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

Tablo 7: Örneklemdeki Belediyelerin Tür ve Bölge Dağılımları

Bölge	Belediye Türü	Sayı	Bölgesel %	Örneklem %
Marmara	Büyükşehir	3	7,1%	2,7%
	İl Merkez	3	7,1%	2,7%
	Büyükşehir İlçe	34	81,0%	30,4%
	İlçe	2	4,8%	1,8%
	Ara Toplam	42	100,0%	37,5%
Ege	Büyükşehir	1	5,6%	0,9%
	İl Merkez	6	33,3%	5,4%
	Büyükşehir İlçe	9	50,0%	8,0%
	İlçe	2	11,1%	1,8%
	Ara Toplam	18	100,0%	16,1%
Akdeniz	Büyükşehir	3	21,4%	2,7%
	İl Merkez	3	21,4%	2,7%
	Büyükşehir İlçe	6	42,9%	5,4%
	İlçe	2	14,3%	1,8%
	Ara Toplam	14	100,0%	12,5%
Karadeniz	Büyükşehir	1	14,3%	0,9%
	İl Merkez	5	71,4%	4,5%
	Büyükşehir İlçe	0	0,0%	0,0%
	İlçe	1	14,3%	0,9%
	Ara Toplam	7	100,0%	6,3%
İç Anadolu	Büyükşehir	4	18,2%	3,6%
	İl Merkez	5	22,7%	4,5%
	Büyükşehir İlçe	13	59,1%	11,6%
	İlçe	0	0,0%	0,0%
	Ara Toplam	22	100,0%	19,6%
Doğu Anadolu	Büyükşehir	0	0,0%	0,0%
	İl Merkez	2	66,7%	1,8%
	Büyükşehir İlçe	1	33,3%	0,9%
	İlçe	0	0,0%	0,0%
	Ara Toplam	3	100,0%	2,7%
Güneydoğu Anadolu	Büyükşehir	2	33,3%	1,8%
	İl Merkez	1	16,7%	0,9%
	Büyükşehir İlçe	3	50,0%	2,7%
	İlçe	0	0,0%	0,0%
	Ara Toplam	6	100,0%	5,4%
Genel Toplam	Büyükşehir	14	12,5%	12,5%
	İl Merkez	25	22,3%	22,3%
	Büyükşehir İlçe	66	58,9%	58,9%
	İlçe	7	6,3%	6,3%
	Toplam	112	100,0%	100,0%

Tablo 8’de örneklemdaki belediyelerin tür ve bölgelere göre ortalama nüfus dağılımları ile bu dağılımların standart sapmaları gösterilmektedir. Buna göre, beklenildiği üzere, büyükşehir belediyelerdeki ortalama nüfus diğer belediye türlerine göre en yüksek, ilçe belediyelerinde en düşük şeklindedir.

Tablo 8: Örneklemdaki Belediyelerin Tür ve Bölgelere göre Nüfus Dağılımları

Bölge	Belediye Türü	Belediye Nüfusu	
		Ortalama	Standart Sapma
Marmara	Büyükşehir	6192546.33	6920928.59
	İl Merkez	201382.33	119378.72
	Büyükşehir İlçe	400330.74	182248.60
	İlçe	184328.50	58281.86
	Ara Toplam	789564.00	2160762.73
Ege	Büyükşehir	4061074.00	
	İl Merkez	304541.50	146046.68
	Büyükşehir İlçe	312964.89	134810.12
	İlçe	155224.50	9466.04
	Ara Toplam	500858.67	898206.26
Akdeniz	Büyükşehir	2004553.00	258786.31
	İl Merkez	329829.67	212025.81
	Büyükşehir İlçe	380726.50	225209.40
	İlçe	283243.00	53966.39
	Ara Toplam	703856.64	731478.54
Karadeniz	Büyükşehir	1261810.00	
	İl Merkez	146330.80	52733.88
	Büyükşehir İlçe		
	İlçe	111449.00	
	Ara Toplam	300701.86	426188.74
İç Anadolu	Büyükşehir	2304846.75	1901251.16
	İl Merkez	192303.20	74137.84
	Büyükşehir İlçe	502729.85	197900.07
	İlçe		
	Ara Toplam	759835.95	1054565.44
Doğu Anadolu	Büyükşehir		
	İl Merkez	547674.00	303863.58
	Büyükşehir İlçe	161482.00	
	İlçe		
	Ara Toplam	418943.33	309647.04
Güneydoğu Anadolu	Büyükşehir	1725937.50	167585.01
	İl Merkez	369478.00	
	Büyükşehir İlçe	364900.33	295167.40
	İlçe		
	Ara Toplam	819342.33	730491.95
Genel Toplam	Büyükşehir	3041817.43	3392942.02
	İl Merkez	263155.24	164837.05
	Büyükşehir İlçe	401575.14	192446.34
	İlçe	193863.00	73412.16
	Toplam	687726.12	1476393.76

3.4.2. Gelir Yapısına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde gelir nitelikli değişkenlerin analizi yapılacaktır. Bu amaçla, Tablo 9’da araştırma kapsamında hesaplanan gelir nitelikli değişkenler hesaplanmıştır. Hesaplanan 12 adet gelir nitelikli değişken temel olarak nüfus ve milli gelir normalleştirme faktörleri ile oranlanırken merkezi yönetim katkısının toplam gelir içerisindeki payı ile gelir bütçe gerçekleştirme oranı ayrıca analiz edilmiştir.

Tablo 9: Araştırmada Kullanılan Gelir Nitelikli Değişkenler

Hesaplanan Değişkenler	Türü	Kodu
Toplam Gelir / GSYİH	Sürekli	DE1
Merkezi Yönetim Katkısı / Toplam Gelir	Sürekli	DE7
Merkezi Yönetim Katkısı / GSYİH	Sürekli	DE8
Gelir Bütçe Gerçekleşme Oranı	Sürekli	DE9
Vergi Gelirleri / Nüfus	Sürekli	GE1N
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus	Sürekli	GE3N
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus	Sürekli	GE4N
Diğer Gelirler / Nüfus	Sürekli	GE5N
Sermaye Gelirleri / Nüfus	Sürekli	GE6N
Toplam Gelir / Nüfus	Sürekli	TGELIRN
Toplam Özgelir / Nüfus	Sürekli	DE4N
Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus	Sürekli	DE6N

Gelir nitelikli değişkenlerin tamamı sürekli yapıdadır. Araştırma kapsamında geliştirilen hipotezlerin test edilebilmesi adına değişkenlerin normallik testine tabi tutulması gerekmektedir. Bu amaçla Tablo 10’deki veriler ışığında değişkenlere ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında değer alanların normal dağıldığı, almayanların normal dağılmadığı tespiti yapılmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2014:210). Buna göre; Diğer Gelirler / Nüfus, Toplam Gelir / Nüfus, Toplam Özgelir / Nüfus ve Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus değişkenleri normal dağılırken diğer değişkenler normal dağılmamaktadır.

Tablo 10: Araştırmada Kullanılan Gelir Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları

		merkezi yönetim katkısı /toplam gelir**	merkezi yönetim katkısı /GSYIH**	Gelir bütçe gerçekleşme oranı**	Vergi Gelirleri / Nüfus**	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus**	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus**	Diğer Gelirler / Nüfus*	Sermaye Gelirleri / Nüfus**	Toplam Gelir / Nüfus*	Toplam Özgelir / Nüfus*	Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus*	
N	Geçerli Gözlem	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	112	
	Eksik Gözlem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ortalama	,0002144402	11,8069652	,0001099	,8250295	7660,8721	5013,4966	532,3162	14338,7217	3386,3660	31100,7818	12194,0389	11603,8052
	Std. Sapma	,00059051208	21,69947677	,00041137	,13149021	7490,07188	5868,48469	957,96603	11387,03585	5781,34159	21029,67752	11434,80800	10873,00028
	Varyans	,000	470,867	,000	,017	56101176,727	34439112,600	917698,922	129664585,537	33423910,539	442247336,478	130754833,888	118222135,144
	Çarpıklık	7,888	1,465	8,421	,584	1,787	1,450	2,328	,383	2,920	,404	,789	,653
	Çarpıklığın standart hatası	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228
	Basıklık	69,661	,365	78,059	1,598	3,920	1,230	4,928	-,838	9,804	-,639	-,503	-,782
	Basıklığın standart hatası	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453
	Minimum	,00001598	,00230	,00001	,51130	5,62	9,13	,00	142,25	,00	383,00	179,74	119,80
	Maximum	,00570159	70,88000	,00405	1,28340	39826,66	23967,57	4325,25	38714,83	32051,25	80851,47	44565,57	35904,22

*Normal dağılıma sahip; **Normal dağılıma sahip değil

Normal dağılmayan değişkenlerin belediyelerin tür ve bölgelere göre aldıkları ortalama değerlerin farklılıklarını test etmek adına Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Bu test, birden fazla grubun aldığı değerlerin gruplar arasındaki farklılığını ortaya koymaktadır. Bu test, gruplar arasındaki medyanların (ortanca) karşılaştırılması esasına dayanır.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılmayan gelir değişkenlerin belediye türlerine göre ortalama farklılık testleri (Kruskal-Wallis Test) Tablo 11’de gösterilmektedir. Bu bulgulara göre, toplam gelir /GSYIH, merkezi yönetim katkısı /toplam gelir, merkezi yönetim katkısı /GSYIH, Gelir bütçe gerçekleştirme oranı, Vergi Gelirleri / Nüfus, Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus, Sermaye Gelirleri / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler belediye türler açısından farklılık göstermektedir.

Tablo 11: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Toplam gelir /GSYIH	Büyükşehir	14	99,29	30,412	3	,000
	İl Merkez	25	43,68			
	Büyükşehir İlçe	66	54,05			
	İlçe	7	39,86			
	Total	112				
Merkezi yönetim katkısı /toplam gelir	Büyükşehir	14	76,79	80,273	3	,000
	İl Merkez	25	100,00			
	Büyükşehir İlçe	66	34,80			
	İlçe	7	65,14			
	Total	112				
Merkezi yönetim katkısı /GSYIH	Büyükşehir	14	105,36	42,593	3	,000
	İl Merkez	25	63,68			
	Büyükşehir İlçe	66	44,70			
	İlçe	7	44,43			
	Total	112				
Gelir bütçe gerçekleştirme oranı	Büyükşehir	14	77,50	7,885	3	,048
	İl Merkez	25	47,98			
	Büyükşehir İlçe	66	55,98			
	İlçe	7	49,86			
	Total	112				

Buna karşın, Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus değişkeni için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişken belediye türleri açısından farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlarda özellikle medyan sıralaması dikkate alındığında büyükşehir belediyelerinin bu farklılığa sebep olan en önemli tür olduğu görülmektedir. Bu farklılığın özellikle büyükşehirlerdeki rantabilite faktörü etkili olduğu söylenebilir. Diğer taraftan il merkez, büyükşehir ilçe ve ilçe belediyelerinde de belli değişkenler için farklılıkların olduğu söylenebilir. Bu araştırma özellikle bu farklılıkların tespitini amaçlayıp nedenlerinin neler olduğu üzerinde durmamaktadır.

Tablo 11: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Testi) (devamı)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Vergi Gelirleri / Nüfus	Büyükşehir	14	11,43	31,840	3	,000
	İl Merkez	25	59,44			
	Büyükşehir İlçe	66	65,12			
	İlçe	7	54,86			
	Total	112				
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus	Büyükşehir	14	34,64	37,672	3	,000
	İl Merkez	25	84,56			
	Büyükşehir İlçe	66	47,05			
	İlçe	7	89,14			
	Total	112				
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus	Büyükşehir	14	43,61	4,316	3	,229
	İl Merkez	25	56,64			
	Büyükşehir İlçe	66	57,31			
	İlçe	7	74,14			
	Total	112				
Sermaye Gelirleri / Nüfus	Büyükşehir	14	37,64	10,249	3	,017
	İl Merkez	25	55,16			
	Büyükşehir İlçe	66	63,15			
	İlçe	7	36,29			
	Total	112				

Araştırmada kullanılan ve normal dağılan gelir değişkenlerin belediye türlerine göre ortalama farklılık testleri (anova testi) Tablo 12’de gösterilmektedir. ANOVA testi, normal dağılıma sahip değişkenler için ikiden fazla grubun ortalamalarını karşılaştıran bir testtir. Elde edilen bulgulara göre, Diğer Gelirler / Nüfus, Toplam Gelir / Nüfus, Toplam Özgelir / Nüfus, Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus değişkenlerinin tamamı için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler belediye türleri açısından farklılık göstermektedir.

Tablo 12: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gelir Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Diğer Gelirler / Nüfus	Büyükşehir	14	1225,1406	674,71772	17,026	,000
	İl Merkez	25	22396,3178	15661,70042		
	Büyükşehir İlçe	66	13171,2163	7081,33050		
	İlçe	7	22796,6624	10158,01881		
	Total	112	14338,7217	11387,03585		
Toplam Gelir / Nüfus	Büyükşehir	14	4063,1160	2285,96964	15,343	,000
	İl Merkez	25	43319,9776	21403,08135		
	Büyükşehir İlçe	66	31145,3080	18562,29104		
	İlçe	7	41116,3106	12658,87554		
	Total	112	31100,7818	21029,67752		
Toplam Özgelir / Nüfus	Büyükşehir	14	1866,3117	2080,16386	19,235	,000
	İl Merkez	25	21823,5270	13062,14025		
	Büyükşehir İlçe	66	9603,5032	8778,76208		
	İlçe	7	22883,5148	7060,66385		
	Total	112	12194,0389	11434,80800		
Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus	Büyükşehir	14	1134,7742	655,15023	41,564	,000
	İl Merkez	25	23089,9732	12564,39100		
	Büyükşehir İlçe	66	8004,0279	5835,67641		
	İlçe	7	25460,5967	3713,07280		
	Total	112	11603,8052	10873,00028		

Genel olarak değerlendirildiğinde, gelir nitelikli değişkenlerin belediye türlerine göre aldıkları değerler istatistiksel olarak farklı çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılmayan gelir değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (Kruskal-Wallis Test) Tablo 13’de gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre, merkezi yönetim katkısı /toplam gelir, Vergi Gelirleri / Nüfus, Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan, toplam gelir /GSYIH, merkezi yönetim katkısı /GSYIH, Gelir bütçe gerçekleşme oranı, Alınan Bağış ve Yardımlar ile zel Gelirler / Nüfus, Sermaye Gelirleri / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölgeler açısından farklılık göstermemektedir.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılan gelir değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (ANOVA Testi) Tablo 14’de gösterilmektedir. Buna göre, Diğer Gelirler / Nüfus, Toplam Gelir / Nüfus, Toplam zgelir / Nüfus, Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, coğrafi bölgeler, belediye türleri kadar farklılık arz etmese de değişkenlerin önemli bir kısmında bölgesel farklılıkların etkili olduğu tespiti yapılabilir.

Tablo 13: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	
Toplam gelir /GSYIH	Marmara	42	64,62	10,243	6	,115
	Ege	18	46,94			
	Akdeniz	14	50,50			
	Karadeniz	7	29,43			
	İç Anadolu	22	62,00			
	Doğu Anadolu	3	51,00			
	Güneydoğu Anadolu	6	56,50			
	Total	112				
Merkezi yönetim katkısı /toplam gelir	Marmara	42	34,51	39,051	6	,000
	Ege	18	65,14			
	Akdeniz	14	73,96			
	Karadeniz	7	93,00			
	İç Anadolu	22	59,50			
	Doğu Anadolu	3	95,33			
	Güneydoğu Anadolu	6	70,75			
	Total	112				
Merkezi yönetim katkısı /GSYIH	Marmara	42	49,19	8,920	6	,178
	Ege	18	50,67			
	Akdeniz	14	66,64			
	Karadeniz	7	44,43			
	İç Anadolu	22	68,41			
	Doğu Anadolu	3	64,67			
	Güneydoğu Anadolu	6	67,83			
	Total	112				
Gelir bütçe gerçekleştirme oranı	Marmara	42	61,92	8,813	6	,184
	Ege	18	57,00			
	Akdeniz	14	54,89			
	Karadeniz	7	40,00			
	İç Anadolu	22	58,41			
	Doğu Anadolu	3	11,67			
	Güneydoğu Anadolu	6	55,50			
	Total	112				

Tablo 13: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test) (devamı)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Vergi Gelirleri / Nüfus	Marmara	42	66,76	15,570	6	,016
	Ege	18	68,89			
	Akdeniz	14	40,14			
	Karadeniz	7	52,00			
	İç Anadolu	22	45,91			
	Doğu Anadolu	3	40,67			
	Güneydoğu Anadolu	6	37,67			
	Total	112				
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus	Marmara	42	58,69	11,075	6	,086
	Ege	18	68,33			
	Akdeniz	14	56,07			
	Karadeniz	7	74,86			
	İç Anadolu	22	45,00			
	Doğu Anadolu	3	45,33			
	Güneydoğu Anadolu	6	33,00			
	Total	112				
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus	Marmara	42	56,77	3,786	6	,706
	Ege	18	66,22			
	Akdeniz	14	53,36			
	Karadeniz	7	46,79			
	İç Anadolu	22	57,89			
	Doğu Anadolu	3	37,83			
	Güneydoğu Anadolu	6	48,33			
	Total	112				
Sermaye Gelirleri / Nüfus	Marmara	42	55,95	7,819	6	,252
	Ege	18	50,83			
	Akdeniz	14	46,71			
	Karadeniz	7	63,57			
	İç Anadolu	22	70,45			
	Doğu Anadolu	3	58,33			
	Güneydoğu Anadolu	6	39,83			
	Total	112				

Tablo 14: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Diğer Gelirler / Nüfus	Marmara	42	13023,7179	9802,69518	3,740	,002
	Ege	18	18469,1248	10029,24929		
	Akdeniz	14	14735,6105	12251,37479		
	Karadeniz	7	29068,9010	12732,40458		
	İç Anadolu	22	11397,8251	11923,04629		
	Doğu Anadolu	3	6837,6597	7130,03529		
	Güneydoğu Anadolu	6	7575,0743	6288,63675		
	Total	112	14338,7217	11387,03585		
Toplam Gelir / Nüfus	Marmara	42	34290,0365	23740,38154	2,477	,028
	Ege	18	37131,2765	16770,64186		
	Akdeniz	14	25479,1647	17365,21911		
	Karadeniz	7	45572,5204	18389,52341		
	İç Anadolu	22	25841,4875	20405,15739		
	Doğu Anadolu	3	15914,5905	5939,99752		
	Güneydoğu Anadolu	6	13795,1017	8356,80165		
	Total	112	31100,7818	21029,67752		
Toplam Özgelir / Nüfus	Marmara	42	10192,3683	11414,53916	3,989	,001
	Ege	18	18531,9153	12043,20780		
	Akdeniz	14	12970,1439	9365,61610		
	Karadeniz	7	25292,6748	11790,52514		
	İç Anadolu	22	8138,6762	9087,96705		
	Doğu Anadolu	3	9617,2608	9745,18060		
	Güneydoğu Anadolu	6	6257,5024	4763,80600		
	Total	112	12194,0389	11434,80800		
Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus	Marmara	42	10422,2157	8723,38736	3,170	,007
	Ege	18	13973,6924	10276,73109		
	Akdeniz	14	10656,3255	12564,09568		
	Karadeniz	7	25812,1555	11046,37865		
	İç Anadolu	22	10768,5681	12296,23878		
	Doğu Anadolu	3	5058,3359	7044,58572		
	Güneydoğu Anadolu	6	4734,9193	5219,04665		
	Total	112	11603,8052	10873,00028		

3.4.3. Gider Yapısına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde gider nitelikli değişkenlerin analizi yapılacaktır. Bu amaçla, Tablo 15’de araştırma kapsamında hesaplanan gider nitelikli değişkenler hesaplanmıştır. Hesaplanan 10 adet gider nitelikli değişken temel olarak nüfus ve milli gelir normalleştirme faktörleri ile oranlanırken bütçe gider gerçekleşme oranı ile bütçe dengesi/nüfus oranı ayrıca analiz edilmiştir.

Tablo 15: Araştırmada Kullanılan Gider Nitelikli Değişkenler

Hesaplanan Değişkenler	Türü	Kodu
Toplam Gider / GSYİH	Sürekli	DE2
Bütçe Gider Gerçekleşme Oranı	Sürekli	DE10
Personel Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI1N
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI2N
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI3N
Faiz Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI4N
Cari Transferler / Nüfus	Sürekli	GI5N
Sermaye Giderleri / Nüfus	Sürekli	GI6N
Toplam Gider / Nüfus	Sürekli	TGIDERN
Bütçe Dengesi / Nüfus	Sürekli	BUTDENGEN

Gider nitelikli değişkenlerin tamamı sürekli yapıdadır. Araştırma kapsamında geliştirilen hipotezlerin test edilebilmesi adına değişkenlerin normallik testine tabi tutulması gerektiğinden Tablo 16’deki normallik analizi yapılmıştır. Buna göre; bütçe gider gerçekleşme oranı, mal ve hizmet alım giderleri / nüfus, toplam gider / nüfus, bütçe dengesi / nüfus değişkenleri normal dağılırken diğer değişkenler normal dağılmamaktadır.

Tablo 16: Araştırmada Kullanılan Gider Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları

				Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus*	Faiz Giderleri / Nüfus**	Cari Transferler / Nüfus**	Sermaye Giderleri / Nüfus**	Toplam Gider / Nüfus*	Bütçe Dengesi / Nüfus*	
	Geçerli	toplam gider/GSYIH**	bütçe gider gerçekleşme oranı*	Personel Giderleri / Nüfus**							
Gözlem	Geçerli	112	112	112	112	112	112	112	112	112	
	Eksik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ortalama		,0002379729	,8581652	6232,2680	1156,7552	13408,7835	769,0450	1355,9584	10884,2419	30951,9494	33809,4531
Std. Sapma		,00060788658	,10262862	4640,36953	898,93911	12146,71851	944,42175	1511,67579	10219,08898	24536,05585	22265,81365
Varyans		,000	,011	21533029,358	808091,532	147542770,653	891932,450	2285163,693	104429779,482	602018036,660	495766457,301
Çarpıklık		7,140	-,780	1,037	2,065	,704	2,127	4,016	1,178	,624	,410
Çarpıklığın standart hatası		,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,228	,717	,228
Basıklık		55,988	,906	2,291	8,405	-,084	5,218	24,944	1,009	-,850	-,581
Basıklığın standart hatası		,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	,453	1,400	,453
Minimum		,00002071	,48780	40,83	5,71	72,72	,00	3,17	64,88	611,38	452,33
Maximum		,00548486	1,00000	24436,66	6179,76	53944,96	5022,90	12332,91	46609,46	73115,09	96130,77

*Normal dağılıma sahip; **Normal dağılıma sahip değil

Araştırmada kullanılan ve normal dağılmayan gider değişkenlerin belediye turlerine göre ortalama farklılık testleri (Kruskal-Wallis Test) Tablo 17’de gösterilmektedir. Bu bulgulara göre, normal dağılıma sahip olmayan tüm gider değişkenler için (Toplam Gider/GSYIH, Personel Giderleri / Nüfus, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus, Faiz Giderleri / Nüfus, Cari Transferler / Nüfus, Sermaye Giderleri / Nüfus) boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler belediye turler açısından farklılık göstermektedir. Bu sonuçlarda özellikle medyan sıralaması dikkate alındığında hesaplanan değişkenler açısından belediye türünün son derece önemli bir faktör olduğu sonucuna varılmaktadır.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılan gider değişkenlerin belediye turlerine göre ortalama farklılık testleri (anova testi) Tablo 18’de gösterilmektedir. Elde edilen bulgulara göre, Bütçe Gider Gerçekleşme Oranı, Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus, Toplam Gider / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler belediye turler açısından farklılık göstermektedir. Buna karşın, Bütçe Dengesi / Nüfus değişkeni için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişken belediye turleri açısından farklılık göstermemektedir.

Gider değişkenleri genel olarak değerlendirildiğinde, belediye türlerinin hesaplanan değişkenler açısından farklılık arz ettiren bir unsur olduğu ortaya çıkmakla beraber, genel bütçe dengesi değişkenini farklılaştırmaması ayrıca önemlidir. Bu açıdan bakıldığından belediye türünün bütçe fazlası veya açığı verilmemesi sonucuna etki etmediği anlaşılmaktadır.

Tablo 17: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Testi)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Toplam gider/GSYIH	Büyükşehir	14	100,00	36,280	3	,000
	İl Merkez	25	42,28			
	Büyükşehir İlçe	66	55,94			
	İlçe	7	25,57			
	Total	112				
Personel Giderleri / Nüfus	Büyükşehir	14	20,14	29,681	3	,000
	İl Merkez	25	73,16			
	Büyükşehir İlçe	66	54,88			
	İlçe	7	85,00			
	Total	112				
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus	Büyükşehir	14	31,64	29,261	3	,000
	İl Merkez	25	84,28			
	Büyükşehir İlçe	66	50,39			
	İlçe	7	64,57			
	Total	112				
Faiz Giderleri / Nüfus	Büyükşehir	14	73,43	20,051	3	,000
	İl Merkez	25	74,22			
	Büyükşehir İlçe	66	45,13			
	İlçe	7	66,57			
	Total	112				
Cari Transferler / Nüfus	Büyükşehir	14	38,50	6,330	3	,097
	İl Merkez	25	64,96			
	Büyükşehir İlçe	66	56,36			
	İlçe	7	63,57			
	Total	112				
Sermaye Giderleri / Nüfus	Büyükşehir	14	21,21	19,864	3	,000
	İl Merkez	25	66,64			
	Büyükşehir İlçe	66	59,32			
	İlçe	7	64,29			
	Total	112				

Tablo 18: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gider Değişkenlerin Belediye Türlerine göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bütçe gider gerçekleşme oranı	Büyükşehir	14	,8958857	,09709107	4,130	,008
	İl Merkez	25	,8187120	,11120019		
	Büyükşehir İlçe	66	,8736712	,09451252		
	İlçe	7	,7774286	,09023377		
	Total	112	,8581652	,10262862		
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus	Büyükşehir	14	2098,2760	3155,28688	9,159	,000
	İl Merkez	25	20931,8899	12595,18732		
	Büyükşehir İlçe	66	12613,6902	11350,01311		
	İlçe	7	16658,1542	11146,47407		
	Total	112	13408,7835	12146,71851		
Toplam Gider / Nüfus	Büyükşehir	14	8248,7903	6599,15649	13,908	,000
	İl Merkez	25	48924,3399	22496,90322		
	Büyükşehir İlçe	66	32707,3652	19772,99275		
	İlçe	7	41340,1552	16169,16503		
	Total	112	33809,4531	22265,81365		
Bütçe Dengesi / Nüfus	Büyükşehir	14	-1330,8829	1330,45976	1,883	,137
	İl Merkez	25	-5113,8397	5552,03549		
	Büyükşehir İlçe	66	-4941,6060	5962,67286		
	İlçe	7	-5970,9035	7212,11008		
	Total	112	-4593,0417	5665,56626		

Araştırmada kullanılan ve normal dağılmayan gider değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (Kruskal-Wallis Test) Tablo 19’da gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre, Toplam Gider/GSYIH, Faiz Giderleri / Nüfus değişkenleri için için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan, Personel Giderleri / Nüfus, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus, Sermaye Giderleri / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölgeler açısından farklılık göstermemektedir.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılan gider değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (ANOVA Testi) Tablo 20’de gösterilmektedir. Buna göre, Bütçe Gider Gerçekleşme Oranı, Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus, Toplam Gider / Nüfus, Bütçe Dengesi / Nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, coğrafi bölgeler, belediye türleri kadar farklılık arz etmese de değişkenlerin önemli bir kısmında bölgesel farklılıkların etkili olduğu tespiti yapılabilir.

Tablo 19: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Toplam gider/GSYİH	Marmara	42	65,90	14,025	6	,029
	Ege	18	43,11			
	Akdeniz	14	49,43			
	Karadeniz	7	27,43			
	İç Anadolu	22	61,23			
	Doğu Anadolu	3	50,67			
	Güneydoğu Anadolu	6	66,83			
	Total	112				
Personel Giderleri / Nüfus	Marmara	42	55,02	7,134	6	,309
	Ege	18	72,72			
	Akdeniz	14	54,86			
	Karadeniz	7	62,71			
	İç Anadolu	22	47,95			
	Doğu Anadolu	3	58,33			
	Güneydoğu Anadolu	6	45,17			
	Total	112				
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus	Marmara	42	51,95	6,303	6	,390
	Ege	18	68,89			
	Akdeniz	14	55,43			
	Karadeniz	7	73,86			
	İç Anadolu	22	52,86			
	Doğu Anadolu	3	57,00			
	Güneydoğu Anadolu	6	46,50			
	Total	112				

Tablo 19: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Kruskal-Wallis Test) (devamı)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Faiz Giderleri / Nüfus	Marmara	42	52,32	15,806	6	,015
	Ege	18	60,25			
	Akdeniz	14	58,82			
	Karadeniz	7	98,71			
	İç Anadolu	22	50,50			
	Doğu Anadolu	3	64,67			
	Güneydoğu Anadolu	6	37,75			
	Total	112				
Cari Transferler / Nüfus	Marmara	42	65,07	10,456	6	,107
	Ege	18	63,72			
	Akdeniz	14	43,36			
	Karadeniz	7	53,57			
	İç Anadolu	22	45,95			
	Doğu Anadolu	3	70,33			
	Güneydoğu Anadolu	6	40,67			
	Total	112				
Sermaye Giderleri / Nüfus	Marmara	42	55,64	6,952	6	,325
	Ege	18	67,17			
	Akdeniz	14	56,79			
	Karadeniz	7	70,00			
	İç Anadolu	22	51,23			
	Doğu Anadolu	3	57,67			
	Güneydoğu Anadolu	6	32,83			
	Total	112				

Tablo 20: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (ANOVA Testi)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bütçe gider gerçekleşme oranı	Marmara	42	,8887381	,08308970	3,993	,001
	Ege	18	,8706000	,07294236		
	Akdeniz	14	,8244000	,10440665		
	Karadeniz	7	,7490571	,13485293		
	İç Anadolu	22	,8755000	,09681225		
	Doğu Anadolu	3	,7158333	,20148301		
	Güneydoğu Anadolu	6	,8205333	,09955747		
	Total	112	,8581652	,10262862		
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus	Marmara	42	13172,0192	14405,96918	2,410	,032
	Ege	18	19846,3042	8935,16215		
	Akdeniz	14	11722,2595	10608,37336		
	Karadeniz	7	21727,8766	12101,51509		
	İç Anadolu	22	9039,3504	8332,19035		
	Doğu Anadolu	3	12436,7174	15008,92053		
	Güneydoğu Anadolu	6	6490,4728	7462,66480		
	Total	112	13408,7835	12146,71851		
Toplam Gider / Nüfus	Marmara	42	34234,6803	24482,63633	2,504	,026
	Ege	18	44151,5243	16897,28578		
	Akdeniz	14	30432,8804	20598,45959		
	Karadeniz	7	50488,3739	25951,95414		
	İç Anadolu	22	25997,8239	17825,46685		
	Doğu Anadolu	3	31427,6435	21923,66065		
	Güneydoğu Anadolu	6	18060,1229	17450,00011		
	Total	112	33809,4531	22265,81365		
Bütçe Dengesi / Nüfus	Marmara	42	-5948,7023	5525,50477	1,910	,086
	Ege	18	-6493,5219	6211,20871		
	Akdeniz	14	-2610,7743	4539,58995		
	Karadeniz	7	-5027,5801	6744,18241		
	İç Anadolu	22	-2717,3623	5752,61910		
	Doğu Anadolu	3	-2771,9213	3442,61684		
	Güneydoğu Anadolu	6	-1308,3581	3008,38082		
	Total	112	-4593,0417	5665,56626		

3.4.4. Ek Analiz: Büyükşehir İlçe Belediyeleri Bölgesel Farklılık Analizi

Araştırma kapsamında geliştirilen iki temel hipotez grubundan bölgesel faktör etkisinin ek bir analiz ile sadece büyükşehir ilçe belediyeleri için de test edilmiştir. Bunun temel amacı, büyükşehir ilçe belediye sayısının bu analize olanak vermesidir. Bu amaç kapsamında verisi olan 6 bölgeden örnekleme dahil edilen 66 ilçe belediyesi için ekonomik sınıflandırma temelinde hazırlanan bütçe yapıları analiz edilmiştir.

Büyükşehir ilçe belediyeleri için yapılacak analizde ilk olarak önceki bölümde ele alınan değişkenlerin tekrar normallik testlerinin yapılması gerekmektedir. Bu açıdan, Tablo 21 ve Tablo 24 değişkenlerin normallik testi sonuçlarını hem gelir hem de gider değişkenleri için vermektedir. Buna göre, gider ve gelir nitelikli değişkenlerin tamamı sürekli yapıdadır.

Normallik testi sonuçlarına göre, gelir nitelikli değişkenler için, merkezi yönetim katkısı /toplam gelir, merkezi yönetim katkısı /GSYİH, diğer gelirler / nüfus, toplam gelir / nüfus, toplam özgelir / nüfus değişkenleri normal dağılırken; toplam gelir /GSYİH, gelir bütçe gerçekleştirme oranı, vergi gelirleri / nüfus, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri / nüfus, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler / nüfus, sermaye gelirleri / nüfus, merkezi yönetim katkısı / nüfus değişkenler normal dağılmamaktadır.

Normallik testi sonuçlarına göre, gider nitelikli değişkenler için mal ve hizmet alım giderleri / nüfus, sermaye giderleri / nüfus, toplam gider / nüfus, bütçe dengesi / nüfus değişkenleri normal dağılırken; toplam gider/GSYİH, bütçe gider gerçekleştirme oranı, personel giderleri / nüfus, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri / nüfus, faiz giderleri / nüfus, cari transferler / nüfus değişkenler normal dağılmamaktadır.

Bu ön analizler sonucunda büyükşehir ilçe belediyelerinin bölgelere göre farklılık testleri normal dağılan değişkenler için ANOVA testi, normal dağılmayan değişkenler için Kruskal-Wallis testi uygulanacaktır.

Tablo 21: Araştırmada Kullanılan Gelir Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları (Büyükşehir İlçe Belediyeleri)

		merkezi yönetim katkısı /toplam gelir*	merkezi yönetim katkısı /GSYIH*	Gelir bütçe gerçekleşme oranı**	Vergi Gelirleri / Nüfus**	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus**	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler / Nüfus**	Diğer Gelirler / Nüfus*	Sermaye Gelirleri / Nüfus**	Toplam Gelir / Nüfus*	Toplam Özgelir / Nüfus*	Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus**	
Gözlem	Geçerli	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	
	Eksik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ortalama		,0001188579	,3371864	,0000326	,8177636	9760,8335	2669,3325	705,1201	13171,2163	4608,1510	31145,3080	9603,5032	8004,0279
Std. Sapma		,00010949229	,12918385	,00001617	,12700239	8715,26572	2841,32098	1168,86228	7081,33050	6931,02687	18562,29104	8778,76208	5835,67641
Varyans		,000	,017	,000	,016	75955856,488	8073104,918	1366239,021	50145241,659	48039133,450	344558648,504	77066663,650	34055119,190
Çarpıklık		5,071	,150	,792	,279	1,344	2,070	1,743	-,686	2,351	,829	,923	-,469
Çarpıklığın standart hatası		,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295
Basıklık		33,771	-,165	-,038	1,897	1,737	5,459	1,950	-,533	5,823	,749	-,386	-,1772
Basıklığın standart hatası		,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582
Minimum		,00001598	,00230	,00001	,51130	94,62	9,13	,00	142,25	,00	383,00	223,43	119,80
Maximum		,00086652	,62450	,00007	1,26290	39826,66	14073,12	4325,25	28533,02	32051,25	80851,47	30249,18	13800,53

*Normal dağılıma sahip; **Normal dağılıma sahip değil

Büyükşehir ilçe belediyeleri için bölge faktörünün etkisinin analiz sonuçları değişkenlerin normal dağılıp dağılmamasına göre ayrı ayrı yorumlanmıştır. Araştırmada kullanılan ve normal dağılmayan gelir değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (Kruskal-Wallis Test) Tablo 22’de gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre, toplam gelir /GSYİH, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri / nüfus, merkezi yönetim katkısı / nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan, gelir bütçe gerçekleşme oranı, vergi gelirleri / nüfus, sermaye gelirleri / nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölgeler açısından farklılık göstermemektedir.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılan gelir değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (ANOVA Testi) Tablo 23’de gösterilmektedir. Buna göre, merkezi yönetim katkısı /toplam gelir değişkeni için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan, merkezi yönetim katkısı /GSYİH, diğer gelirler / nüfus, toplam gelir / nüfus, toplam özgelir / nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölgeler açısından farklılık göstermemektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, büyükşehir ilçe belediyeleri için merkezi yönetim katkısının belediyeler arasında eşit dağılmadığı görülmektedir. Belediye gelirlerinin en önemli unsurlarından olan merkezi yönetim katkısının hem nüfus ile hem de belediye toplam gelirleri ile oranlandığında büyükşehir ilçe belediyeler bazında eşit dağıtılmaması tartışmaya açık bir noktadır. Bu araştırma kapsamında söz konusu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gösterilmiştir.

Tablo 22: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (Kruskal-Wallis Test)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Toplam gelir /GSYIH	Marmara	34	38,82	13,209	5	,021
	Ege	9	24,56			
	Akdeniz	6	17,50			
	İç Anadolu	13	38,15			
	Doğu Anadolu	1	2,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	22,33			
	Total	66				
Gelir bütçe gerçekteşme oranı	Marmara	34	34,87	3,905	5	,563
	Ege	9	31,78			
	Akdeniz	6	33,58			
	İç Anadolu	13	35,62			
	Doğu Anadolu	1	1,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	24,67			
	Total	66				
Vergi Gelirleri / Nüfus	Marmara	34	37,65	7,609	5	,179
	Ege	9	39,78			
	Akdeniz	6	20,67			
	İç Anadolu	13	26,54			
	Doğu Anadolu	1	22,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	27,33			
	Total	66				

Tablo 22: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (Kruskal-Wallis Test) (devamı)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri / Nüfus	Marmara	34	40,56	14,341	5	,014
	Ege	9	36,22			
	Akdeniz	6	19,83			
	İç Anadolu	13	25,54			
	Doğu Anadolu	1	10,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	15,00			
	Total	66				
Sermaye Gelirleri / Nüfus	Marmara	34	33,03	8,429	5	,134
	Ege	9	29,00			
	Akdeniz	6	26,33			
	İç Anadolu	13	45,31			
	Doğu Anadolu	1	27,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	17,67			
	Total	66				
Merkezi Yönetim Katkısı / Nüfus	Marmara	34	35,41	10,349	5	,066
	Ege	9	44,67			
	Akdeniz	6	22,50			
	İç Anadolu	13	26,62			
	Doğu Anadolu	1	61,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	21,00			
	Total	66				

Tablo 23: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gelir Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (ANOVA Testi)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Merkezi yönetim katkısı /toplam gelir	Marmara	34	,2769882	,09372893	6,250	,000
	Ege	9	,3704333	,07578240		
	Akdeniz	6	,4677500	,11319828		
	İç Anadolu	13	,3605462	,14586387		
	Doğu Anadolu	1	,6245000	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	,4615667	,17032314		
	Total	66	,3371864	,12918385		
Merkezi yönetim katkısı /GSYIH	Marmara	34	,0000320	,00001466	1,689	,151
	Ege	9	,0000260	,00001139		
	Akdeniz	6	,0000308	,00001930		
	İç Anadolu	13	,0000424	,00001779		
	Doğu Anadolu	1	,0000136	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	,0000279	,00002346		
	Total	66	,0000326	,00001617		
Diğer Gelirler / Nüfus	Marmara	34	13053,6914	7990,24997	1,004	,423
	Ege	9	17321,1480	2064,69192		
	Akdeniz	6	13074,7430	5745,92553		
	İç Anadolu	13	10499,3963	7621,77214		
	Doğu Anadolu	1	14998,8059	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	13215,0077	1522,49131		
	Total	66	13171,2163	7081,33050		
Toplam Gelir / Nüfus	Marmara	34	35112,5211	22099,63099	1,139	,350
	Ege	9	33931,5691	7335,32406		
	Akdeniz	6	20659,3154	6620,63853		
	İç Anadolu	13	26927,0884	17401,45096		
	Doğu Anadolu	1	21065,1107	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	20435,7777	5207,87487		
	Total	66	31145,3080	18562,29104		
Toplam Özgelir / Nüfus	Marmara	34	8526,5024	8797,71612	1,909	,106
	Ege	9	15354,6189	10825,51588		
	Akdeniz	6	15416,7427	7902,76714		
	İç Anadolu	13	6582,1172	6434,32224		
	Doğu Anadolu	1	6694,0197	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	6992,1876	3244,70341		
	Total	66	9603,5032	8778,76208		

Tablo 24: Araştırmada Kullanılan Gider Nitelikli Değişkenler Normallik Test Sonuçları (Büyükşehir İlçe Belediyeleri)

				Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus*	Faiz Giderleri / Nüfus**	Cari Transferler / Nüfus**	Sermaye Giderleri / Nüfus*	Toplam Gider / Nüfus*	Bütçe Dengesi / Nüfus*
		bütçe gider gerçekleşme oranı**	Personel Giderleri / Nüfus**	Giderleri / Nüfus**						
	toplam gider/GSYIH**									
Gözlem	Geçerli	66	66	66	66	66	66	66	66	66
	Eksik	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortalama	,0001415832	,8736712	6085,5673	977,4003	12613,6902	438,5574	1381,3786	11209,4998	32707,3652	-4941,6060
Std. Sapma	,00011644715	,09451252	4175,65370	674,61387	11350,01311	537,57202	1698,18771	9294,59810	19772,99275	5962,67286
Varyans	,000	,009	17436083,781	455103,880	128822797,649	288983,674	2883841,510	86389553,887	390971242,415	35553467,677
Çarpıklık	3,640	-1,036	1,642	1,513	,836	2,429	4,443	1,001	,614	-1,005
Çarpıklığın standart hatası	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295	,295
Basıklık	16,685	2,660	5,523	4,817	,078	8,209	26,575	,682	,439	,678
Basıklığın standart hatası	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582	,582
Minimum	,00002071	,48780	40,83	6,62	125,81	,00	11,25	120,79	452,33	-22602,43
Maximum	,00076936	1,00000	24436,66	3884,70	47365,04	3016,29	12332,91	38079,36	96130,77	4576,87

*Normal dağılıma sahip; **Normal dağılıma sahip değil

Büyükşehir ilçe belediyeleri için bölge faktörünün etkisinin analiz sonuçları değişkenlerin normal dağılıp dağılmamasına göre ayrı ayrı yorumlanmıştır. Araştırmada kullanılan ve normal dağılmayan gider değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (Kruskal-Wallis Test) Tablo 25’de gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre, toplam gider/GSYİH, bütçe gider gerçekleştirme oranı, personel giderleri / nüfus değişkenleri için için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilmiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölge açısından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri / nüfus, faiz giderleri / nüfus, cari transferler / nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölgeler açısından farklılık göstermemektedir.

Araştırmada kullanılan ve normal dağılan gider değişkenlerin coğrafi bölgelere göre ortalama farklılık testleri (ANOVA Testi) Tablo 26’da gösterilmektedir. Buna göre, mal ve hizmet alım giderleri / nüfus, sermaye giderleri / nüfus, toplam gider / nüfus, bütçe dengesi / nüfus değişkenleri için boş hipotez (fark yoktur hipotezi) red edilememiştir. Başka bir ifade ile bu değişkenler coğrafi bölgeler açısından farklılık göstermemektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, büyükşehir ilçe belediyeleri için milli gelire oranlanmış toplam gider ile nüfusa oranlanmış personel giderlerinin belediyeler arasında eşit dağılmadığı görülmektedir. Belediye giderlerinin en önemli unsurlarından olan personel giderlerinin nüfus ile oranlandığında büyükşehir ilçe belediyeler bazında eşit dağıtılmaması belediyeler arasındaki önemli farklılıklardan birisidir. Bu araştırma kapsamında söz konusu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu gösterilmiştir.

Tablo 25: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (Kruskal-Wallis Test)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Toplam gider/GSYIH	Marmara	34	40,65	18,473	5	,002
	Ege	9	19,11			
	Akdeniz	6	14,83			
	İç Anadolu	13	35,46			
	Doğu Anadolu	1	1,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	35,33			
	Total	66				
Bütçe gider gerçekleştirme oranı	Marmara	34	37,00	10,115	5	,072
	Ege	9	36,00			
	Akdeniz	6	29,67			
	İç Anadolu	13	33,00			
	Doğu Anadolu	1	1,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	7,00			
	Total	66				
Personel Giderleri / Nüfus	Marmara	34	33,91	9,925	5	,077
	Ege	9	49,33			
	Akdeniz	6	32,33			
	İç Anadolu	13	23,62			
	Doğu Anadolu	1	26,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	29,00			
	Total	66				

Tablo 25: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılmayan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (Kruskal-Wallis Test) (devamı)

Değişken Adı	Coğrafi Bölge	Gözlem	Sıralama Ortama	χ^2	df	p
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri / Nüfus	Marmara	34	31,53	4,296	5	,508
	Ege	9	45,22			
	Akdeniz	6	30,00			
	İç Anadolu	13	33,69			
	Doğu Anadolu	1	34,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	26,67			
	Total	66				
Faiz Giderleri / Nüfus	Marmara	34	34,15	2,749	5	,739
	Ege	9	36,78			
	Akdeniz	6	29,50			
	İç Anadolu	13	34,62			
	Doğu Anadolu	1	39,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	17,67			
	Total	66				
Cari Transferler / Nüfus	Marmara	34	36,50	4,347	5	,501
	Ege	9	38,78			
	Akdeniz	6	24,17			
	İç Anadolu	13	27,62			
	Doğu Anadolu	1	29,00			
	Güneydoğu Anadolu	3	29,33			
	Total	66				

Tablo 26: Araştırmada Kullanılan ve Normal Dağılan Gider Değişkenlerin Coğrafi Bölgelere göre Ortalama farklılık Testleri (Büyükşehir İlçe Belediyeleri) (ANOVA Testi)

Değişken Adı	Belediye Türü	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri / Nüfus	Marmara	34	12245,4705	13057,31872	1,650	,161
	Ege	9	21633,4189	8428,86451		
	Akdeniz	6	10917,5447	8814,35772		
	İç Anadolu	13	10184,9921	7892,88413		
	Doğu Anadolu	1	5363,0709	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	6061,1843	3915,48774		
	Total	66	12613,6902	11350,01311		
Sermaye Giderleri / Nüfus	Marmara	34	11695,5455	11013,89044	,416	,835
	Ege	9	10646,2660	3415,75051		
	Akdeniz	6	12142,9943	5010,86843		
	İç Anadolu	13	11835,5745	9822,98797		
	Doğu Anadolu	1	7424,8615	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	4072,2497	4852,75164		
	Total	66	11209,4998	9294,59810		
Toplam Gider / Nüfus	Marmara	34	33549,8108	23242,68321	1,122	,359
	Ege	9	43590,0342	9445,89832		
	Akdeniz	6	30157,6529	15667,34144		
	İç Anadolu	13	28533,3413	16666,67653		
	Doğu Anadolu	1	20095,2853	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	17902,5286	8342,47434		
	Total	66	32707,3652	19772,99275		
Bütçe Dengesi / Nüfus	Marmara	34	-6359,8974	5416,78305	1,851	,117
	Ege	9	-6823,6151	6620,87146		
	Akdeniz	6	-2265,9256	3360,31797		
	İç Anadolu	13	-2692,6368	7065,50749		
	Doğu Anadolu	1	969,8254	.		
	Güneydoğu Anadolu	3	-288,9804	3717,37392		
	Total	66	-4941,6060	5962,67286		

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma kapsamında incelenen belediyeler, karar organları halk tarafından seçilen, görevleri başta Belediye Kanunu ile belirlenmiş olan, kanunlarla başka bir kurum ve kuruluşa verilmeyen Mahalli ve Müşterek nitelikte diğer görevler ile Belediye sınırları içerisinde yaşayan halkın yine mahalli ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, İdare ve Mali özerkliğe sahip, Kamu Tüzel niteliği olan Kuruluşlardır. Genel olarak, Belediyelerin temel görevleri Mahalli Müşterek nitelikte olmak kaydıyla, beldelerini geliştirmek, güzelleştirmek ve belde sakinlerinin yerel ortak ihtiyaçlarını karşılamak gibi son derece önemli görevlere sahiptirler.

Bu çalışma kapsamında, birinci bölümde Türkiye'deki belediyelerin yapısı ve görevleri anlatılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde, ekonomik bütçe sınıflandırmasının unsurları açıklanmıştır. Çalışmanın araştırma kısmı kapsamında da Türkiye'de nüfusu 100.000'nin üzerinden olan belediyelerin ekonomik sınıflandırma bütçelerinin yapısal analizi yapılmıştır. Bu analiz temel olarak belediye türü ile coğrafi bölge faktörlerinin nüfus ve milli gelir gibi faktörlerle normalleştirilmiş bütçe kalemleri unsurları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ayrıca bölgesel faktörün etkisi sadece büyükşehir ilçe belediyeleri üzerinde de yapılmıştır.

Çalışmanın araştırma bölümü sonuçları genel olarak yorumlandığında, çalışma kapsamında hesaplanan değişkenlerin belediyelerin türleri ile coğrafi bölgelere göre farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bu tez kapsamında hesaplanan değişkenlerin belediye türü ve coğrafi bölge açılarından var olan farklılıkların istatistiksel olarak tespiti hedeflenmiştir.

Analiz kapsamında ortaya çıkan farklılıklarının temel sebeplerinin belirlenmesi tezin amacı dışında olan bir husus olmakla birlikte, yüzeysel bir değerlendirme yapacak olursak, Gelir Nitelikteki Değişkenlerin, Belediye türlerine göre aldıkları değerler Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirlerin/Nüfus değişkeni belediye türleri

arasında farklılık göstermemekte ancak diğer kalan 11 değişken için farklılık göstermektedir. Bunun nedenlerinden bir tanesi Belediyelerin en büyük gelir kalemi olan Merkezi Hükümetten gelen paydır. Payın hesaplanması ve dağıtımında belediye sınırları içinde toplanan vergi gelirlerinin, belediye türü, nüfus ve belediye yüzölçümüne gibi faktörlere oranlanarak dağıtılmasıdır. Doğal olarak bu gelir kaleminin belediyeler arasında farklılık göstermesinin nedenlerindedir. Kamu Tüzel Kişiliğe sahip Belediyelerin Özgelir Kalemlerini oluşturan vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, para cezaları, harcamalara katılım payı, sermaye gelirlerinin tahakkuk ve tahsilat toplamları Belediyelerden gelen 2013 yılı Gelir Kesin Hesap cetvellerinde görüldüğü üzere farklılıklar göstermektedir. Belediyeler arasında gelir kalemleri hasılatında orantı olmadığı gibi değişiklikler gösterdiği buda gelir tahsilatlarında belediye türlerinde farklılık gösterdiği, bu sonucunda analizlerimizle örtüştüğü gözlenmektedir. Gelir Nitelikteki Değişkenlerin, Belediyelerin coğrafi bölgelere göre değişkenlik gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizlerde, değişkenlerin büyük bir bölümü coğrafi bölgelere göre farklılıkların etkili olduğu tespit edilmişti. Belediyelerin gelir değişkenlerinin Coğrafi bölgelerde farklılık arz etmesi nedenlerinin, belediye türlerinde farklılık arz etmesi sonuçları ile paralel olduğu düşünülmektedir.

Gider Nitelikteki Değişkenlerin, Belediye türlerine göre aldıkları değerlerde, Bütçe Dengesi/Nüfus değişkeni dışında diğer tüm değişkenlerin belediye türleri arasında farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bütçe Dengesi/Nüfus değişkeninin farklılık göstermesinin nedeni belediye türlerinde bütçe fazlası veya bütçe açığı vermemesi sonucuna etki etmediği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan diğer tüm gider kalemleri değişkenlerinin belediye türleri için farklılık göstermesinin nedenleri arasında en göze çarpan personel giderleri ve sosyal güvenlik primi giderleri değişkenlerinin belediye türleri arasında farklılık göstermesidir. Bilindiği gibi Belediyelerde istihdam edilen personel sayısının belediye norm kadro yönetmeliğine göre standart hale getirilmiştir Belediye Kanunu uyarınca da yıllık personel giderlerinin de en son yılın gerçekleşen gelirin o yıl için açıklanan yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanması sonucu ortaya çıkan rakamın %30 geçemez denmektedir. Diğer taraftan belediyelerde çeşitli statüde çalışan işçi, memur, sözleşmeli personeller bulunmaktadır. İşçi personele verilen ücretin belediye başkanı tarafından

belirlenmesi, memur personele belediye başkanı tarafından sosyal denge tazminatı adı altında ek ücret vermesi gibi nedenlerden dolayı belediyeler arasında çalışan personelin ücretlerinde paralellik yoktur. Buda bu gider değişkenleri için belediye türleri arasında farklılık gösterdiği tezimizi doğrulamaktadır. Diğer gider değişkenlerimizin farklılık göstermesinin nedenleri ise her ne kadar Belediye Kanununda Belediyelerin görevlerinin neler olduğu sayılmış olsa da Mahalli ve Müşterek ihtiyaçlarda önceliklerin neler olduğu hususu orada yaşayan halkın istekleri ile belediye başkanlarının hangi alanlarda hizmet verme isteği sonucu şekillendiği için her belediyenin hizmet için yaptığı harcamalar farklılık göstermekte bunun sonucunda da gider değişkenlerinin belediye türleri arasında farklılık gösterdiği tezimizi doğrulamaktadır. Gider Nitelikteki Değişkenlerin, Belediyelerin coğrafi bölgelere göre değişkenlik gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizlerde, değişkenlerin büyük bir bölümü coğrafi bölgelere göre farklılıkların etkili olduğu tespit edilmişti. Belediyelerin gider değişkenlerin Coğrafi bölgelerde farklılık arz etmesi nedenlerinin, belediye türlerinde farklılık arz etmesi sonuçları ile paralel olduğu düşünülmektedir.

66 adet Büyükşehir ilçe Belediyelerinin gelir değişkenleri için bölge faktörünün etkisinin analiz sonuçlarında en göze çarpan unsurun Merkezi Yönetim Katkısının hem nüfus ile hem de belediye toplam gelirleri ile oranlandığında büyükşehir ilçe belediyeleri arasında eşit dağıtılmadığının görülmesidir. Bunun sebebi Payın hesaplanması ve dağıtımında belediye sınırları içinde toplanan vergi gelirlerinin, belediye türü, nüfus ve belediye yüzölçümüne gibi faktörlere oranlanarak dağıtılmasıdır. Doğal olarak bu gelir kaleminin belediyeler arasında farklılık göstermesidir. Ancak belediye hizmetlerinden tüm Türkiye deki tüm vatandaşların aynı oranda iyi hizmet alabilmesi için merkezi hükümet payın tüm belediyelere doğru orantılı olarak dağıtılmasının daha adil olacağını düşünmekteyiz.

Büyükşehir ilçe Belediyelerinin gider değişkenleri için bölge faktörünün etkisinin analiz sonuçlarında en göze çarpan unsurun milli gelire oranlanmış toplam gider ile nüfusa oranlanmış personel giderlerinin belediyeler arasında eşit dağılmadığıdır. Bunun nedeni belediyelerde çeşitli statüde çalışan işçi, memur, sözleşmeli

personeller bulunmasıdır. İşçi personele verilen ücretin belediye başkanı tarafından belirlenmesi, memur ve sözleşmeli personele belediye başkanı tarafından sosyal denge tazminatı adı altında ek ücret vermesi maaş farklarına neden olmasından dolayı belediyeler arasında çalışan personelin ücretlerinde paralellik olmadığı yönde bir kanaat oluştuğudur.

Sonuç olarak bu çalışma sadece bir yıl üzerinden yapılan incelemeleri içermektedir. Zira Türkiye’de belediye verilerinin bu çalışmada olduğu gibi ele alan başka bir çalışma bulunmamaktadır. Bunda merkezi yönetimin ilgili yasal mevzuat gereği belediye verilerini paylaşmamasından ileri gelir. Ancak, belediyelerdeki performansın ve verimliliğin artması için bu verilerin herkese paylaşılarak şeffaflık ilkesi gereği yayınlanması uygun olacaktır. Böylece, hangi belediyelerin hangi bölgelerde verimli olduğu ortaya çıkartılabilir.

KAYNAKÇA

Bensghir, T.K. (2001), “ Web’deki Belediyelerimiz: Konya Büyükşehir Belediyesi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 10 Sayı 4, s.80-95.

Erbaşı, A. ve Güzel, A. (2009), “Belediyelerde Performans Esaslı Bütçeleme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 18 Sayı 2, s.35-44.

Güler, B. (1994), “Belediye Gelirlerinin Yapısı:1925-1989”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 3 Sayı 1, s.19-37.

Güneş, İ. ve Akdoğan, M. (2007), “Büyükşehir Belediye Hizmetlerinin Görelî Etkinlik Analizi”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 16 Sayı 4, s.39-66.

Gürbüz, H. ve Şahin, F. 2014), “*Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*” Seçkin Yayınları, 2. Baskı. Ankara.

Hazman, G.G. (2009), “Küçük ve Orta Ölçekli Belediyelerde Performansı Etkileyen Unsurların Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 18 Sayı 4, s.53-66.

Koyuncu, E. (2011), “Yerel Yönetimlerde Performans Yönetimi Uygulaması: İngiltere ve Türkiye Örnekleri”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 20 Sayı 1, s.53-82.

Köseoğlu, Ö. (2008), “Türk Belediyeciliğinde Performansa Dayalı Yönetim Anlayışına Geçiş: Arka Plan ve Sorunlar” *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 17 Sayı 1, s.19-42.

Kubalı, D. (1999), “Performans Denetimi” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 32 Sayı 1, s.31-62.

Kurnaz, N., Çetinoğlu, T. ve Yaşa, İ. (2011), “Yerel Yönetimlerde Performans Değerlendirmesi İçin Dengeli Ölçüm Kartının Kullanılması: Kütahya Belediyesinde Bir Uygulama”, Cilt 20 Sayı 4, s.25-56.

Ulutürk, B. ve Köprülü, O.M. (2011), “Performansa Dayalı Kent Yönetimi: ABD Baltimore Kenti’nde Kentstat Uygulaması”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 20 Sayı 2, s.73-98.

Türkal, H. (1999), “Uluborlu Belediyesi Bütçe Uygulamaları Analizi (1980-1996)” *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 8 Sayı 2, s.82-95.

Yıldırım, U. ve Ayrıçay, Y. (2007), “Belediyelerin Finansman Sorununun Çözümünde Sermaye Piyasalarının Rolü”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 16 Sayı 2, s.21-44.

Zengin, E. ve Kamalov, N. (2002), “Trabzon Belediyesi Bütçe Uygulamaları 1993-1999”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 11 Sayı 2, s.51-72.

Kanunlar ve Yönetmelikler

5393 Sayılı Belediye Kanunu, Online: 14 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, Online: 12 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>

2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, Online: 13 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2839.pdf>

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, Online: 10 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=1.4.213&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>

657 Sayılı Devlet Memuru kanunu, Online: 16 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf>

1982 Tarihli Anayasası, Online: 18 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.2709&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>

3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi hakkında Kanun Hükümünde Kararname, Online: 19 Aralık 2015,
https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc067/kanuntbmmc067/kanuntbmmc06703030.pdf

6360 Sayılı “On Üç İlde Büyük Şehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararname, Online: 24 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>

5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu, Online: 22 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5442.pdf>

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Online: 28 Aralık 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5018.pdf>

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, Online: 1 Kasım 2015,
<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10003&sourceXmlSearch=Mahalli%20%C4%B0dareler%20B%C3%BCt%C3%A7e%20ve%20Muhasebe%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi&MevzuatIliski=0>

2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, Online: 14 Kasım 2015,
https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&sqi=2&ved=0ahUKEwit76DuyPHMAhUFsBQKHZiaASsQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mevzuat.gov.tr%2FMevzuatMetin%2F1.5.2464.doc&usg=AFQjCNHtTPsxE1Lmc8eOpKNYQoPahn_Mjg&bvm=bv.122676328,d.d24

1319 Sayılı Emlak Vergisi kanunu, Online: 16 Kasım 2015,
<https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&sqi=2&ved=0ahUKEwjSgsmCyfHMAhUKthQKHSKOCzsQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mevzuat.gov.tr%2FMevzuatMetin%2F1.5.1319.doc&usg=AFQjCNEuAB74EYa0q9WWDyD50HwtO5Xijw&bvm=bv.122676328,d.d24>

Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Bütçe Hazırlama Rehberi, Online: 1 Kasım 2015, <http://www.bumko.gov.tr/TR,41/butce-hazirlama-sureci.html>

5326 Sayılı Kabahatler kanunu, Online: 18 Kasım 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5326.pdf>

3194 Sayılı İmar Kanunu, Online: 19 Kasım 2015,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.3194&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>

1608 Sayılı zabita kanunu, Online: 22 Kasım 2015,
http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_786.htm